

Intrarea Maicii Domnului în Biserică, sec. XIV

DIN SUMAR:

▶ EVENIMENT	– COSMINA NICOARĂ	
	– PR. CIPRIAN TALOS	(p. 2)
▶ BISERICA ÎN LUME	– RADU PREDĂ	(p. 3)
▶ IN MEMORIAM – PR. AUGUSTIN POP		(p. 4)
	– IPS BARTOLOMEU	(p. 5)
▶ THEOLOGICA	– Arhim. ANDREI COROIAN	(p. 6)
▶ HISTORIA	– MIRCEA GHEORGHE ABRUDAN	(p. 7)
▶ TINERII ÎN BISERICĂ	– PR. LIVIU-VIDICAN MANCI	(p. 8)
	– PR. CĂTĂLIN PĂLMARU	(p. 8)
▶ ARTA SACRA	– MARCEL MUNTEANU	(p. 9)
▶ EVOCARE	– RADU PETRESCU	(p. 10)
▶ AGENDA IERARHILOR		(p. 11)
▶ GRILA RADIO		(p. 12)

† Andrei

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului

Cluj-Napoca, 27 octombrie 2011

Înhumare sau incinerare?

DECLARAȚIE DE PRESĂ

Conform tradiției noastre creștine, ba chiar și iudaice și musulmane, morții se înhumează și nu se ard. Incinerarea este o practică de sorginte păgână sau hinduistă. La începuturi, Biserica s-a confruntat cu practica greco-romană, care presupunea incinerarea morților, și a biruit-o.

Doar odată cu secularizarea și cu îndepărtarea societății occidentale de Biserică, practica incinerării a reapărut în veacul al XIX-lea. Întâi discret, în Statele Unite, apoi în țările din Nordul Europei și în Marea Britanie.

S-a încercat, din motive ideologice, introducerea incinerării în Uniunea Sovietică, regimul ateu de acolo vrând să sublinieze faptul că, odată cu moartea, totul s-a terminat, inclusiv rămășițele pământești trebuie făcute să dispară.

Biserica Creștină în general, și cea Ortodoxă în special, n-au fost de acord niciodată cu incinerarea defuncților. Biserica Ortodoxă a și interzis oficierea ceremoniei religioase pentru persoanele care sunt incinerate.

Dacă e să mergem pe firul istoriei, vom spune că Biserica Ortodoxă Română a luat poziție în mai multe rânduri împotriva incinerării. Pravila de la Govora, care apărea în anul 1641, spunea în glava 378: „Să nu se ardă trupurile!”

În 1923 Asociația generală a clericilor se opunea construirii crematoriului din București. În 1928 Sfântul Sinod hotărâ: 1) preoții să-i prevină pe credincioși că, dacă cineva este incinerat, Biserica îi refuză orice serviciu religios; 2) înainte de a oficia slujba înmormântării, preoții îi vor întreba pe membrii familiei în care cimitir va fi înmormântat defunctul; 3) celor care au fost incinerati sau urmează să fie incinerati li se va refuza slujba înmormântării.

În 1933 Sfântul Sinod a emis o Pastorală în care li se atrăgea preoților atenția că, dacă vor oficia slujba înmormântării pentru cei care urmează să fie incinerati, vor fi deferiți judecării Consistoriului disciplinar.

După 1989 Sfântul Sinod a mai abordat acest subiect, în legătură cu unii preoți indisciplinați care oficiau servicii religioase la crematoriul „Cenușa” din București, rămânând pe poziția hotărârilor amintite.

Biserica are rațiunile ei atunci când e vorba de respingerea incinerării. Nu e vorba că Dumnezeu, la Parusie, nu-i va putea învia și pe cei incinerati. Ci este vorba de alte considerente morale, dintre care pe unele le trecem în revistă.

1. Este vorba de a respecta cuvântul lui Dumnezeu: „pământ ești și în pământ te vei întoarce” (Facere 3, 19). Acest cuvânt al Sfintei Scripturi este preluat de slujba înmormântării și de cea a parastasului.

2. În mormântarea mărturisește atât stricăciunea, cât și preamărirea și învierea trupurilor. Incinerarea, promovată în general de oameni nereligioși, este o contramărturie pentru amândouă. Ar vrea să sugereze că nu este nici stricăciune a trupurilor, nici înviere a lor.

3. Ca și grâul, trupurile sunt puse în pământ pentru a renaște la o altă modalitate de existență.

4. În mormântarea Domnului Hristos și Învierea Sa din morți au pentru creștini o valoare arhetipală.

Să nu mai adăugăm apoi faptul că tradiția noastră de două mii de ani are o mare valoare. Sufletul îți cere să ai un mormânt al celor plecați, lângă care să te reculegi, să pui o floare, să-ți dai seama că faci parte dintr-un șir nesfârșit de oameni minunați care-ți dau încredințarea că nu ești suspendat într-un vid, ci faci parte dintr-un neam. Vizitarea Cimitirului Central din Cluj, de exemplu, are un efect educativ deosebit.

Proclamațiile canonizării sfinților Andrei Șaguna și Simeon Ștefan

✎ Cosmina Nicoară

Sfântul Andrei Șaguna

În prezența cinstului Cap al Sfântului Apostol Andrei, a avut loc sâmbătă, 29 octombrie, la Sibiu, proclamarea canonizării Mitropolitului Andrei Șaguna. Rânduiala a fost săvârșită cu participarea Preafericitului Părinte Teodoros al II-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi, a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, și a Înaltpreasfințitului Părinte Hrisostom, Mitropolit de Patras, Grecia.

Sărbătoarea a fost marcată de vineri după-amiaza, când a fost întâmpinat la Catedrala Mitropolitană din Sibiu Capul ocrotitorului României, săvârșindu-se ultimul Parastas pentru marele ierarh. A fost așezat spre închinare, mulțime de credincioși venind să întâmpine sfințele moaște și alți numeroși pelerini venind ulterior să le aducă cinstire. A fost evocată personalitatea Mitropolitului Șaguna de către Preasfințitul Părinte Andrei Făgărășanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, cel care a oficiat ultima pomenire a sa, precum și de pr. prof. univ. dr. Mircea Păcurariu. De asemenea, a fost adusă racla cu moaștele noului sfânt. Sâmbătă dimineața, un sobor numeros de ierarhi, în frunte cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Preafericitul Părinte Patriarh Teodor și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Hrisostom, au săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă, urmată de solemnitatea proclamării canonizării. Preafericitul Daniel, Patriarhul BOR, a vorbit în cuvântul său și despre admirabila activitate a Mitropolitului Andrei Șaguna: „Sfântul Ierarh Andrei Șaguna a avut o lucrare deosebită care a fost profund marcată de prezența Duhului Sfânt. Se spune că Duhul Sfânt nu se arată în omul leneș și plictisit. Când cineva este leneș și plictisit este semnul că nu are pe Duhul Sfânt prezent în el. Duhul Sfânt se arată în oamenii plini de credință, de entuziasm, de dorință vie de a iubi pe Dumnezeu și de a-i ajuta pe semenii lui. Sfântul Andrei Șaguna ne impresionează prin dragostea sa nețărmurită față de Hristos, față de sfinții Lui și față de Biserica Lui. Ne mirăm cât a putut scrie omul acesta și cât a putut lucra. A construit sute de școli românești în Transilvania și două licee. A întemeiat ziarul Telegraful Român, care și astăzi continuă fără întrerupere, ca mijloc misionar de răspândire a credinței și de apărare a unității și demnității românilor din Transilvania”.

Preasfințitul Ciprian Cămpineanul, Episcop-vicar patriarhal a citit apoi Tomosul Sinodal, după care a adresat un cuvânt Patriarhul Teodoros, care i-a dăruit Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, o sfântă evanghelie și un engolpion cu chipul Maicii Domnului. Alte daruri au fost acordate de Înaltpreasfințitul Hrisostom, iar apoi Părintele Mitropolit Laurențiu și-a exprimat bucuria trăirii acestui moment deosebit de important și a adresat mulțumiri.

La rândul său, Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, a dat mulțumire pentru darul de a avea încă un rugător în cer: „Mulțumim Preasfintei Treimi că a sosit plinirea vremii în care cinstea cuvenită acestei provincii se ridică la nivelul pe care l-a dorit cel pe care îl sărbătorim astăzi și care a intrat în rândul sfinților, Sfântul Ierarh Andrei Șaguna. Am trecut peste toate încercările care au venit asupra noastră, bucurându-ne că avem încă un rugător în cer”.

La eveniment au luat parte și reprezentanți ai autorităților locale, județene și centrale, în frunte cu președintele României, Traian Băsescu, șeful statului adresând și el un cuvânt prin care a expus câteva date biografice ale ierarhului. Demersurile pentru canonizarea Mitropolitului Andrei Șaguna al Transilvaniei au început în anul 2008, iar din comisia de teologi fac parte pr. prof. acad. Mircea Păcurariu, arhid. prof. Ioan I. Ică jr. și conf. Paul Brusnawski. Sfântul Ierarh Andrei Șaguna va fi pomenit pe data de 30 noiembrie, în aceeași zi cu Sfântul Apostol Andrei.

Sfântul Simion Ștefan

Catedrala Arhiepiscopală din Alba Iulia a găzduit duminică, 30 octombrie, proclamarea canonizării Mitropolitului Simion Ștefan, cel care și-a pus puternic amprenta asupra vieții bisericești din această parte a țării, păstorind între anii 1643-1656. La eveniment au participat zece de ierarhi, în frunte cu Preafericitul Teodoros al II-lea, Patriarhul Alexandriei, Preafericitul Daniel, Patriarhul României și Înaltpreasfințitul Hrisostom, Mitropolit de Patras, Grecia.

Preasfințitul Părinte Ciprian Cămpineanul, Episcop-vicar patriarhal, a dat citire Tomosului Sinodal de canonizare, în care au fost evocate faptele minunate și viața plină de sfințenie a ierarhului: „Credința sa ortodoxă, viața sa curată și plină de fapte vrednice, osteneala sa cea multă pentru traducerea și tipărirea Noului Testament pe înțelesul poporului român, priceperea și înțelepciunea cu care a apărât dreapta credință a poporului român de eresurile vremii au rămas până în zilele noastre în amintirea și evlavie creștinilor din Transilvania”.

Pentru acestea și pentru multe alte fapte prin care Mitropolitul Simion Ștefan a scris pagini din istoria Bisericii noastre, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât trecerea sa în rândul sfinților.

Despre acest eveniment a vorbit Preafericitul Părinte Patriarh Daniel: „Dumnezeu ne-a binecuvântat astăzi cu o sărbătoare mare și sfântă, proclamarea canonizării Sfântului Simeon Ștefan, Mitropolit al Transilvaniei în secolul al XVII-lea. Bucuria noastră este sporită prin prezența aici a Capului Sfântului Andrei, adus aici cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Greciei și prin bunăvoința Înaltpreasfințitului Mitropolit Hrisostom de Patras. La această bucurie se adaugă o alta, tot așa de mare, bucuria binecuvântării Sfântului Apostol Marcu, care a întemeiat Biserica Alexandriei și iată acum, urmașul Sfântului Apostol Marcu este aici prezent, Preafericitul Părinte Teodoros al II-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi”.

Preafericitul Părinte Patriarh Teodoros al II-lea i-a dăruit Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, un dicher și un tricher, dar și un engolpion cu icoana Mântuitorului Iisus Hristos. Înaltpreasfințitul Părinte Hrisostom i-a dăruit Părintelui Arhiepiscop Irineu un epitrahil și un omofor arhieresc, iar pentru Catedrala Arhiepiscopală din Alba Iulia a oferit în dar o Cruce de binecuvântare.

Mulțumind pentru participarea la această slujbă, moment istoric pentru Arhiepiscopia Alba Iuliei, ca de altfel pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, chiriarhul locului, a reliefat această bucurie prin ochii credincioșilor prezenți în număr impresionant: „A contribuit imens la promovarea elementului cultural și lingvistic românesc, consolidând identitatea națională și confesională a românilor transilvăneni. Într-adevăr, Sfântul Ierarh Simion Ștefan a conservat și a întărit legea românească prin cultură, credință și abilitate pastorală. Cărturarul bălgrădean ne îndeamnă, prin viața și prin faptele sale, să fim evlavioși, iubitori de rugăciune, coerenți în credința noastră ortodoxă și generoși în slujba semenilor noștri”.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat, în ședința din 21 iulie 2011, canonizarea Sfântului Ierarh Simion Ștefan cu data de pomenire 24 aprilie. ☩

Protopop Martir Aurel Munteanu († 10 Septembrie 1940) – o flacăra pe altarul Ardealului

✎ Pr. Ciprian Talos

Historia Ardealului nu a fost una ușor de scris. Condeiu vremii a atins de multe ori călimara sângelui martirilor transilvăneni. Când pomenim trecutul însângerat, ne rugăm lui Dumnezeu să nu se mai repete. Ne aducem aminte de mucenicii sinaxarelor, dar și de cei ce încă sunt candidați la o pagină demnă de „Viețile Sfinților”... Praful timpului ascunde imperfecțiunile umanității, dar niciodată jertfe mântuitoare:

10 Septembrie 2011... P.S. Vasile Someșanul, în ceas de amurg se oprește la statuia Protopopului Martir Aurel Munteanu. Pomenire, rugăciune, candela Huedinului aprinsă la 71 de ani de la ziua jertfei...

15 Septembrie 2011... La Oradea, o carte lua drumul cititorilor... Autorul, Avocat Pașcu Blaci, propune *in memoriam* Protopop Aurel Munteanu, o altfel de lectură: „Tunul de cireș” – teatru, istorie, ficțiune din lumina realității...

25 Septembrie 2011... La biserica Sf. Treime, Parohia Huedin II, preoți, credincioși, copii îmbrăcați în stihare, parlamentari, autorități județene și locale își așteptau Întăistătorul. Biserica primea pentru prima dată binecuvântarea unui Mitropolit.

Înalt Prea Sfințitul Andrei deschidea Cărarea Împărăției prin Liturghia de pe altarul de vară... Soarele a fost darnic, precum cei 100 de ani ce s-au scurs de la sfințirea lăcașului de cult...

Jertfa Liturghiei se încheiase, jertfa lui Hristos asumată de mucenici își înfipse Crucea acum 71 de ani și la Huedin... Comemorarea jertfei Protopopului Martir Aurel Munteanu a fost pusă sub haina smereniei de cuvintele Înalt Prea Sfințitului Andrei:

„Aceasta este o datorie de suflet și o rugăciune către Dumnezeu ca asemenea orori să nu se mai întâmple. Nu este nicidecum o reamintire a durerilor care ar incinta la resentimente, ci dimpotrivă este o pomenire a actelor lor de jertfelnicie care ne îndeamnă la bunătate”.

Am reliefat viața Părintelui Aurel Munteanu astfel: Slujitor al Altarului, apărător al dreptei credințe, Părintele Aurel Munteanu considerat **crainic al moșilor de sub Masivul Vlădeasa**, s-a jertfit pentru cauza lor și a neamului românesc din NV-ul Munților Apuseni.

Născut la data de 2 mai 1882 în satul Merghindeal, județul Sibiu, după absolvirea Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu și-a început misiunea preoțească în anul 1907 ca preot paroh în satul Șebișul Mare (Valea Drăganului).

La data de 20 martie 1923 a fost investit ca primul protopop al Huedinului, activitatea sa misionar-pastorală și culturală fiind una de excepție: a participat ca delegat din partea ASTREI la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918; director al ziarului „Huedinul”, editat de Despărțământul ASTRA Huedin, al cărui președinte a fost; pentru ridicarea culturală a zonei a susținut în numeroase parohii, conferințe pe diferite teme; fondator al ziarului „Glasul Moșilor”; președinte al Comitetului Școlar, calitate în care a sprijinit dezvoltarea învățământului românesc; Inspector Cultural Onorific, numit de prefectul Clujului Manole Enescu; în memoriile înaintate autorităților în 1925, 1935 și 1938, a arătat rolul jucat de moși

în istorie și problemele grave cu care se confruntau aceștia în locurile în care trăiau; primul parlamentar român din zona Huedinului, deputat de Mănăștur (Huedin) în primul parlament al României unificate, între anii 1919-1920, apoi ales senator în anul 1927; membru al Consiliului Județean Cluj între anii 1926-1929, făcând parte din Comisiunea Sanitară și de Asistență Socială; a fost distins cu medalia „Răsplata muncii pentru biserică, clasa a doua”; ctitor al „Catedralei Moșilor” din Huedin, sfințită la 14 octombrie 1934.

După Dictatul de la Viena (30 august 1940), în ziua de 10 Septembrie, a urcat Golgota Ardealului, primind moarte martirică, jertfit fiind pe altarul credinței și al neamului românesc.

Sacerdot providențial, profet al zilelor de grea încercare pentru pământul Transilvan, „păstor” al românilor din Protopopiatul Huedin, a fost un patriot, dar nu un extremist.

A iubit istoria..., a apărut-o..., a scris-o cu propriul sânge..., a urât vărsarea de sânge..., cu siguranță s-a rugat pentru aceasta...

A dăruit lumină, pentru că a fost lumină...

A dăruit cultură, pentru că a iubit cultura...

Zi și noapte străjuiește și binecuvintează pe cei ce intră sau ies din CETATE... Le vorbește de Evanghelia lui Hristos...

Cu chipul părintelui Aurel purtat de doi copii în straie naționale, mulțimea credincioșilor în frunte cu Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei pornea procesiunea către mormântul martirilor, aflat în fața „Catedralei Moșilor”, așa cum a numit-o ctitorul martir. Aici slujesc Învierea, în brazda de sub țară Părintele Protopop Aurel și cel ce oarecând îi sărise în ajutor, Plutonierul Gheorghe Nicola. La mormântul lor, soborul de preoți, în jurul Mitropolitului Andrei, se ruga pentru odihna celor jertfiți... Altarul Transilvaniei mai primea un pomelnic...

Aurel protopopul, părintele nostru... Veșnica lui pomenire să fie din neam în neam! ☩

Criza și foloasele ei

Radu Preda

Oștiau deja foarte bine și grecii din antichitate: crizele sunt inevitabile în viața omului și a cetății, motiv nu de a le ocoli, ca și cum ar fi posibil, ci de a le asuma ca atare. Înțelesurile cuvântului *krisis* sunt ele însele sugestive pentru amploarea și profunzimea stărilor pe care le definesc. Dacă verbul din care provine, *krino*, înseamnă a judeca, a sta pe gânduri, a cântări mai multe opțiuni, a căuta o cale de mijloc, chiar a te certa cu cei de altă părere, a te măsura în argumente cu aceștia, substantivul *krisis* indică faza în care trebuie luată, după epuizarea procesului de analiză, o hotărâre irevocabilă, bună sau rea. Ieșirea din criză nu este rezultatul unei diplomații sau a unui compromis, ci consecința bătăliei câștigate sau pierdute. A te confrunta cu o criză reprezintă în acest orizont semantic un act de bărbăție, de determinare. Astfel, pentru Tucicide, „criza” în care se aflau grecii în relația cu perșii se va rezolva în cele din urmă pe câmpul de luptă. În școala de medicină a lui Hipocrate, criza indică momentul în care se decide asupra vieții sau morții pacientului, *agonia* în sensul propriu al termenului la capătul căreia boala este înfrântă sau înfrângeră. În filosofia politică a lui Aristotel, criza desemnează actul găsirii și formulării norme de drept în urma consultării cetățenilor, orice punere ulterioară în discuție a ordinii existente declanșând automat o criză, adică reclamând o reluare din altă perspectivă a argumentelor până atunci valabile. În greaca Noului Testament, unde atât verbul *krino* cât și substantivul *krisis* apar de peste 150 de ori, semnificația suportă o îmbogățire și aprofundare de proporții. Preluând din limbajul și mentalitatea iudaică dubletul a judeca (în sensul gândirii) – judecată (în sensul unei hotărâri juridice), primii autori creștini dau judecății un sens apăsător eshatologic. Legalismul veterotestamentar este în linii mari păstrat, de unde și îndemnul repetat al Mântuitorului și al Apostolilor de a respecta legea profană, însă acesteia din urmă îi este mereu contrapusă judecata lui Dumnezeu, la finele istoriei, în lumina căreia sunt proiectate faptele juste sau injuste din viața de aici. În alți termeni, până la Judecata de Apoi, umanitatea trăiește oricum într-o stare de criză și de așteptare a ultimei *krisis*, a verdictului. Este maniera creștină cea mai adecvată de a defini starea căzută a omului și de a reinnoi promisiunea pe care acesta o primește prin Hristos de a ieși, printr-o definitivă și lămuritoare judecată, din criza diferenței dintre vocație și realitate, dintre virtute și păcat (cf. Romani 8, 11).

În această logică, a crizei ca element definitoriu al existenței, ca îndemn la gândire și la sfințirea vieții, înțelegem mai bine tristețea unui părinte din *Patericul egiptean* care se plângea ucenicului că a fost părăsit de Dumnezeu. „Cum așa? De unde știi asta?”, întrebă acesta cu uimire. „Cum să nu știi?! Nu mai am de ceva vreme nicio încercare (scil. criză)!”, răspunse bătrânul. Ei bine, dată fiind actuala criză financiară, transformată într-una economică, socială și politică, nu ne putem considera părăsiți de Dumnezeu. Dimpotrivă! Pedagogia momentului de cumpănă prin care trecem este evidentă, măcar să avem capacitatea de a învăța cu adevărat. Să ne întrebăm așadar care ar fi posibilele lecții ale crizei, foloasele ei. Să vedem ce a scos criza, adică momentul de judecată, la iveală în modul de funcționare de până acum al lumii. Ce sau mai curând cine se face vinovat pentru abuzurile și înșelăciunile care au ruinat economii întregi și au produs un val uriaș de perdanți? Cât de puternic este banul și cât de slabă poate fi instanța politică de s-a ajuns aici? Cine pe cine a trădat? Finanțele pe cei care lucrează în economia directă? Clasa politică pe alegătorii care acum plătesc costurile unor decizii pe care nu ei le-au luat? Este cumva capitalismul la capătul resurselor sale? Avem o alternativă la sistemul financiar-economic propagat de lumea vestică în ultimele secole? Dacă da, cum arată? Dacă nu, ce este de făcut pentru a repara sistemul actual? În fine, care sunt consecințele pe termen lung pentru România? Mai este posibilă prosperitatea într-o țară precum a noastră? Este criza noul nume al tranziției?

Înainte de a răspunde la oricare dintre întrebările deja formulate sau la altele posibile, să ne lămurim asupra unui aspect apa-

rent teoretic, însă esențial pentru înțelegerea vârstei ideologice și istorice în care ne aflăm. Cât mai simplu formulat, criza financiară actuală ilustrează, alături de alte crize, de la cea ecologică la cea a alimentelor, că rațiunea sub tutela căreia se plasează cu mândrie modernitatea nu generează de la sine moralitate. Complexitatea organizațională, juridică și tehnică a unui sistem precum cel bancar nu se regăsește în mecanisme, deopotrivă de complexe, care ar trebui să asigure compatibilitatea socială, transparența și să împiedice fraudă de la prima tentativă. Astfel de sisteme, cu mii de angajați, operând cu sume uriașe, reprezentând miezul economiei mondiale și dictând la rigoare echilibrul geopolitic al lumii, sunt deosebit de fragile din punct etic. Puterea lor, reală sau prezumată, este atât de mare încât se dispensează de cenzura bunelor practici, așa-zisele comisii de deontologie fiind de regulă simple întâlniri de club între conducători. Aroganța mediului financiar, format din bănci, burse, fonduri de investiții, asigurări și altele asemenea, este nu doar pe măsura salariilor, dar mai ales pe măsura impenetrabilității, a barierelor pe care știe să le pună consecvent în raport cu proprii clienți, transformați în prizonieri, sau cu mediul politic, devenit dependent. În spațiile rigori și a preciziei, a virgulei dintre zecimală și sutime, s-a construit un univers unde domină impresia, zvonul, tediința vagă, informația inoficială, riscul, panica, isteria, încrederea sau opusul ei, adică unități de măsură cu totul altele decât cele strict

Acropole, Atena

raționale, predictibile și lipsite de echivoc. Pentru a parafraza titlul unei celebre cărți în domeniu, am ajuns în faza capitalismului de cazino (*casino capitalism*), ruleta rusească fiind metoda predilectă a investitorilor și a creditorilor în egală măsură. Pe scurt, avem de-a face, pentru a cita un alt titlu de volum, cu o iresponsabilitate structurată (*Strukturierte Verantwortungslosigkeit*), existentă latent și devenită vizibilă abia în vremuri de criză.

La întrebarea legitim și frecvent formulată legată de originea crizei și de responsabilitatea actorilor financiari, răspunsul este uimitor. În raportul de peste 600 de pagini, publicat la începutul lui 2011 și întocmit la cererea Congresului american de către *Financial Crisis Inquiry Commission*, formată din 6 democrați și 4 republicani, sunt reconstituite pas cu pas, la capătul a nu mai puțin de 700 de audieri a persoanelor implicate, din finanțe și politică deopotrivă, etapele care au dus la actuala criză. Concluzia: momentul a fost „pregătit” direct de către jucătorii de pe piața de capital și indirect de către mediile politice, deloc dispuse să intervină corectiv. Un rol nefast îl joacă în această arhitectură agențiile de rating, instanțe autoinvestite de al căror *placet* depinde soarta la propriu a economiilor naționale datorită impactului „notelor” date de ele și a reacției piețelor de capital. Toate aceste agenții, la unison, nu au văzut niciun semn prevestitor al dezastrului. Raportul dedică zeci de pagini consistente chestiunii impasului subprimelor (*subprime mortgage crisis*), arătând în detaliu gafele decidenților politici, inclusiv a administrației Clinton, în 2000, și reacțiile improprie ale băncilor dominate exclusiv de dorința câștigului cu orice preț, inclusiv cu acela al „împachetării” și vinderii mai departe a creditelor neperformante, un gest de infectare cu bună știință a instituțiilor financiare din lumea întreagă. Documentul denunță fără rezerve mitologia crizelor financiare ca fenomene cvasi-naturale, imposibil de anticipat și care, în consecință, trebuiesc acceptate ca atare. Fără a intra aici în detaliile tehnice ale unei analize la îndemâna mai curând a economiștilor, ceea ce se poate înțelege din rezultatele anchetei este altceva, mai grav. Chiar dacă Raportul anunță trimiterea actelor către organele de justiție, demers

care prinde contur deja, nimeni nu trebuie să se teamă. Criza financiară este o crimă fără criminali. Probabilitatea ca cineva să plătească personal pentru acțiunile sale este aproape zero. Luat fiecare în parte, detaliile sunt acoperite juridic, doar rezultatul, adică actuala criză, fiind discutabil, o demonstrație a modului de a raționa irațional, de a fi „corect” fără etică, de a fura fără să fii hoț, de a fi prosper cheltuind banii altora.

Dacă nu putem și, cum se pare, nici nu trebuie să aflăm cine este vinovat pentru criză, cel puțin să vedem de aproape ce anume stă la capătul lanțului de procese și decizii cu deznodământul știut. Tot foarte pe scurt și încercând să sintetizăm mai multe opinii avizate din domeniu, criza de acum a fost cauzată de primatul excesiv, discreționar, al virtualului asupra realității. Speculația a fost mai importantă decât plusvaloarea rezultată prin munca nemijlocită. Nu este, de fapt, deloc surprinzător că domeniul în care criza s-a făcut pentru prima dată simțită în SUA a fost cel imobiliar. Ar fi de ajuns să ne gândim inclusiv la piața apartamentelor și a terenurilor din România de dinainte de 2009, la prețurile total „inflamate”, fără nicio legătură cu puterea reală de cumpărare și cu productivitatea economică, dovadă gradul de îndatorare actual al populației și cuantumul restanțelor. Un element suplimentar care a agravat criza, prelungind-o, îl reprezintă datoriile suverane, adică datoria externă a statelor. Faptul că Grecia a fost țara care a dat startul în acest segment financiar este, la rigoare, o chestiune secundară, alte țări, mai puternice, având datorii cu mult mai mari, dar și un PIB pe măsură. Important este aici raportul dintre economia locală și devizele de care se folosește, drama grecească fiind preluu la drama monezii unice europene. Or, din acest punct de vedere, Grecia a fost folosită de către speculatori drept un posibil cal troian în zona euro. Nu este mai puțin adevărat că, la nivel de bonitate, Grecia oferă încă prea puține garanții că ar fi în stare să își plătească într-un orizont de timp rezonabil datoriile, fapt care întreține „nervozi-tatea” pieții financiare și presează decidenții politici europeni aflați în situația să practice o solidaritate pragmatică. Tot de domeniul evidenței este însă și slaba conștiință fiscală a majorității grecilor, campioni în eludarea responsabilității față de stat, adepți ai unei cetățenii fără obligații și ai traiului bun fără grija față de binele comun.

Acesta a fost, în esență, mesajul critic adresat propriile credincioși de către Biserica Ortodoxă din Grecia prin scrisorile pastorale din martie și octombrie 2010.

Ce am putea înțelege din toate acestea în cheie social-teologică? Mai multe. Ne oprim, în loc de concluzie, doar la două teme de reflecție. Prima a fost deja amintită: consumismul exacerb. Nu doar bugetele de familie, dar iată că finanțele unor state întregi suferă de pe urma mentalității lui *carpe diem*. Lipsa echilibrului dintre, contabilizește spus, încasări și cheltuieli denotă o așezare interioară deficitară pentru care Evangheliile și tradiția patristică au un nume: păcatul. Acesta se manifestă în toate articulațiile crizei: de la dorința nesăbuită de a avea mai mult decât îți permiți la ruperea contractului cu generațiile viitoare, cărora le lași drept „moștenire” plata datoriilor, de la speculația pe seama altora la lipsa solidarității. A doua temă este legată de scopul propriu zis al actului economic-financiar în general și poate fi articulată sub forma unei întrebări aparent simple: unde este omul? Ajuns să fie o cantitate neglijabilă și la nevoie o simplă victimă colaterală a sistemelor atotputernice, omul nu mai contează. Absența unei minime antropologii în mecanismul uriaș al raporturilor comerciale și bancare explică, la urma urmelor, de ce această criză este atât de dureros resimțită și alimentează sentimentul singurătății, al abandonului, fapt care se regăsește în mai toate statisticile recente cu boli psihice din lumea euroatlantică. Măcar aceste două teme, luate în serios și abordate inclusiv din punct de vedere spiritual, ar putea da un sens crizei, dezvăluind astfel foloasele ei.

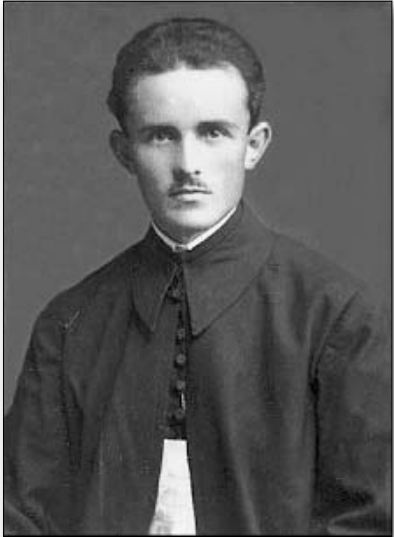
În legătură cu subiectul, vezi:

Radu Preda, „Criza financiar-economică și reacțiile Bisericilor Ortodoxe locale. O panoramă social-teologică”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa* 1 (2011), pp. 145-164. În format electronic, vezi studiul la adresa: <http://www.teologia-sociala.ro/index.php/ro/component/content/article/3-noutati/181-criza-in-lectura-social-teologica>, accesată la 1 octombrie 2011.

Preotul Martir Augustin Pop din Mijlocenii-Bârgăului (Bistrița-Năsăud)

26 noiembrie 2011 - 110 ani
de la naștere

✎ Maria Holbură

Biserica ortodoxă română și neamul românesc au o comoară nescată de valori, întruchipată în personalități de excepție, înzestrate cu har duhovnicesc și dragoste de țară exemplare. Peste amintirea celor care ne-au părăsit în secolul trecut vălul uitării se așterne tot mai des, cu fiecare zi care trece. Datoria celor care au știut este de

a mărturisi pentru a nu fi osândiți în fața lui Dumnezeu. Încerc în rândurile următoare să evoc figura luminoasă a parintelui iconom stavrofor Augustin Pop, eroul unui eveniment tragic de la sfârșitul celui de al-II-lea război mondial.

Bunul Dumnezeu mi-a hărăzit să cresc și să mă formez în casa lui. Pentru mine a fost prototipul „Preotului”, al cântărețului, al bunicului pe care nu l-am avut. Neavând copii și-a revărsat afecțiunea asupra mea. De mic copil m-a învățat rugăciuni, colinde, Cântările Sfintei Liturghii. Biserica din sat a fost a doua mea casă.

Conform autobiografiei succinte, pe care a așternut-o pe hârtie în 1948, s-a născut la 26 noiembrie 1901 în comuna Bosna, Județul Sălaj, din părinții Ioan Pop, preot și Maria Nossa, ambii descendenți din familii de preoți. Tatăl, preot în satul Bălan, a rămas văduv după 11 ani de la căsătorie cu patru copii mici de crescut. I-a trimis la școli pe unde a putut la vremea aceea, înainte de Marea Unire.

Augustin Pop și-a făcut studiile la Zalău, *Jászberény* (Ungaria), *Gherla* și *Cluj*. Între anii 1921-1925 a urmat cursurile Academiei de Teologie Andreiene din Sibiu. S-a căsătorit cu învățătoarea Rafila Bârsan, fiica preotului Bârsan din Ruștior. A fost hirotonit și în septembrie 1926 a fost instalat ca preot în satul Mijlocenii-Bârgăului (județul Bistrița-Năsăud), pe care nu l-a părăsit până la moartea sa. A plecat la Domnul în 8 martie 1985.

Activitatea lui în acest sat a fost exemplară. Din primii ani s-a implicat total atât în viața religioasă-morală a credincioșilor cât și în cea culturală, socială și materială. Vocea catifelată de tenor, remarcată și apreciată încă din timpul studenției (a avut rolul principal în opera *Crai Nou* de C. Porumbescu reprezentată la Sibiu), predilectele inspirate și pline de har l-au făcut repede cunoscut printre credincioși în timpul păstoririi de 47 de ani.

A înființat *Reuniunea de femei*, corul mixt pe patru voci, o raritate în acele timpuri, cu care a participat la sfințiri de

biserici, sărbători populare, pe lângă Liturghiile din duminici și sărbători. A renovat școala în 1928 iar bisericii vechi i-a redat forma actuală în 1930. A fost în sfatul de împăciuire comunal, a muncit la clădirea Căminului cultural, a dat concurs pe teren la censemintele din 1930, 1941 și 1947. Între anii 1927-1928 a administrat parohia vacantă Susenii-Bârgăului unde a edificat casa parohială, iar între anii 1942-1943 parohia Josenii-Bârgăului unde a înființat de asemenea un cor pe patru voci.

După război a refăcut clopotele deteriorate și a donat un clopot nou, cel mai mare. În 1963, după pictarea bisericii, a primit crucea de iconom stavrofor. Multe alte donații: prapori, veșminte, cărți, cruci, icoane au sporit valorile patrimoniale ale parohiei. A învățat pe mai mulți tineri din sate diferite cântările bisericesti, tipicul, aceștia ajungând cantori remarcabili în bisericile lor.

Ceea ce l-a singularizat printre preoți a fost salvarea lui miraculoasă din ghearele morții, pîntr-o minune dumnezeiască. N-a fost primul din familie care a purtat cununa martiriului. Cu patru ani înainte unchiul său, Aurel Munteanu, protopopul Huedinului (soția Lucreția era sora preotului Ioan Pop) a fost asasinat cu bestialitate de stăpânitorii vremelnici ai Ardealului de Nord.

Augustin Pop s-a călăuzit în viață după deviza fostului său profesor, ulterior Episcop și Mitropolitul Ardealului, Nicolae Colan: „Slujba ta fă-o deplin”, așa că în timpul ocupației maghiare a rămas în fruntea credincioșilor, riscându-și viața, deși a fost avertizat să se ascundă. După 23 august a fost întemnițat, împreună cu alți intelectuali, țărani și meseriași de pe Valea Bârgăului, în Prundul Bârgăului și la Bistrița, i s-a impus domiciliu forțat. După câteva arestări și eliberări, sub diverse învinuiri, în 9 octombrie 1944 su fost ridicați 6 bărbați și o femeie și puși sub pază aspră militară. Este vorba despre: 1. Preot Augustin Pop paroh Mijlocenii Bârgăului, 43 ani; 2. Pavel Costea, comerciant Prundul Bârgăului, 72 ani; 3. Leon Vlad, zidar Prundul Bârgăului, 50 ani;

4. Vasile Rațiu, croitor, Prundul Bârgăului, 45 ani; 5. George Popandron, casier Bistrița-Bârgăului, 62 ani; 6. Simion Rogină, țaran iehovist Bistrița-Bârgăului, 48 ani; 7. Lucreția Tonca, casnică, Tiha Bârgăului, 25 ani. A doua zi, 10 octombrie, seara pe la ora 7 (19), au fost duși într-un beci al restaurantului Vršmaș din Prundul-Bârgăului, spunându-li-se că vor fi interogați pe rând de o comisie militară germană și ulterior eliberați.

Preotul Augustin Pop a fost scos primul de către 3 militari maghiari (un ofițer zalos, un plutonier de graniță și un soldat) și dus într-o grădină. Și-a dat seama că va fi executat dar în clipele acelea groaznice, pe drumul morții, a auzit clar, în urechea stângă, de trei ori cuvintele: „Nu te teme că-i scăpa!” Pentru că știa foarte bine limba maghiară din școală a înțeles tot ce vorbeau cei trei. S-au oprit cu el în fața unei gropi săpate pentru apărarea pasivă și cel din spate l-a împușcat cu revolverul. A auzit un sunet puternic, a simțit o fierbințeală și o lovitură după cap. Glonte i-a perforat capul intrând pe după urechea dreaptă și ieșind sub ochiul stâng. S-a probușit la pământ conștient și cu moralul ridicat că va scăpa.

S-a prefăcut că moare, ajutat de noapte și de timpul ploios, deși asasinii îl luminau cu o lanternă. L-au târât în groapă, l-au jefuit de bani, ceas și verighetă, au vrut mai apoi să-i mai tragă un glonte, deși l-au verificat de două ori dacă este mort. Graba i-a făcut să plece după ceilalți pentru a-i executa, în-

ainte de sosirea trupelor eliberatoare care intrau în pasul Tihuța. Aceasta i-a fost salvarea, prin voia lui Dumnezeu. S-a ridicat cum a putut și s-a îndreptat spre muntele Heniu. A trecut peste un gard înalt, pe al doilea nu l-a putut trece și a căzut într-un canal cu apă până la genunchi. De acolo a găsit o cărare și a ajuns la o casă de creștini care l-au ajutat, l-au oblojit și apoi l-au ascuns în grajd, apoi în podul casei între grinzi și podele.

În timp ce fugea a auzit împușcăturile care le-au secerat viețile celorlalți colegi de martiraj. Asupra lor s-a revărsat furia și gloanțele criminalilor. După ce i-au executat pe toți, i-au acoperit cu pământ și-au început să cerceteze ulițele și casele din jur zicând: „Dacă îl găsim pe popa, îl legăm butuc cu sârmă, turnăm benzină pe el și-l aprindem să ardă de viu pentru că a fugit”. S-au oprit din căutare după vreo 6-8 case, de frică să nu îi ajungă din urmă trupele rusești. Dumnezeu l-a ocrotit când nu a putut trece de al doilea gard, ar fi putut ajunge la o casă care era controlată. Au ucis și au dispărut odată cu bezna nopții.

Se cuvine să amintim numele familiei care i-a dat primul ajutor: Chifor Vlad, soția Florica însărcinată în ultimele luni și mama Amisia.

A doua zi după amiaza s-a reîntors la Mijloceni, pe drumuri laterale, de frica armatelor. S-a vindecat fără transfuzie de sânge, fără antibiotice și pansamente sterile. A spus: „M-a vindecat Dumnezeu cu leacul Lui”. Trei luni n-a mâncat decât lapte cu miere, fiindu-i blocate maxilarele, apoi la Crăciun i s-au vindecat și rănilor. Și-a revenit total abia după câțiva ani, cu ajutorul lui Dumnezeu.

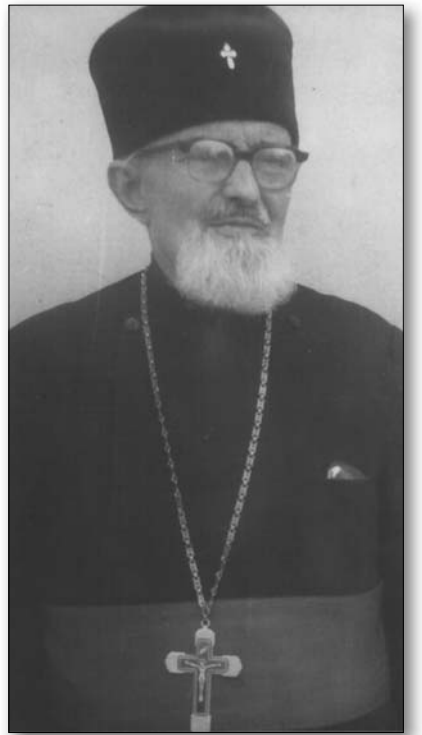
Ce-a fost în sufletul său după o asemenea traumă, cine știe? Și-a continuat viața cu modestie, n-a făcut caz din pătimirea lui și s-a rugat lui Dumnezeu cu mare credință. Îl căuta oamenii de departe pentru sfaturi și rugăciuni.

Cu voia lui blândă și cu patrafirul pe capul meu mi-a alungat de multe ori spaimile copilăriei și nu numai mie. Spre sfârșitul vieții a acceptat să își pună pe hârtie trăirile de atunci și să le înregistreze pe casete. S-au scris câteva articole și cărțile, circulând mai mult în zonă, s-a ridicat un monument la Prundul Bârgăului în memoria celor căzuți. Anual se comemorează în jurul datei de 10 octombrie, începând cu 2009, la Mijlocenii Bârgăului, martiriul celor șapte pîntr-un parastas și comunicări legate de eveniment.

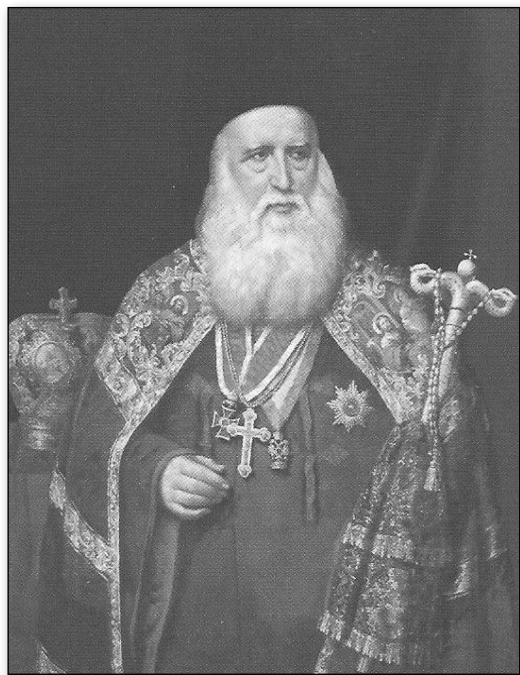
Ultima filă a vieții preotului Augustin Pop poartă data de 8 martie 1985. La 3 ani după moartea soției a plecat și el la Domnul într-o zi friguroasă de iarnă întârziată, când aproape nu se putea circula din cauza nămeților. Am stat toată dimineața, încercând să-i ușurez suferința, vorbindu-i și ținându-l de mână. Ultimele cuvinte pe care le-a mai putut rosti cu greutate au fost: „Doamne, greu îi să mori!”. I-am închis ochii cu mâna mea după ce i-am ținut lumânarea, apoi l-am pregătit împreună cu preoții pentru ultima plecare.

Își doarme somnul de veci în spatele altarului pe care nu l-a părăsit niciodată, în cimitirul bisericii din Mijlocenii Bârgăului, alături de soția și soacra sa.

Fie-i memoria binecuvântată iar amintirea lui să rămână neștersă din neam în neam. ✎

bisericii" cu „mântuirea poporului” și „spiritul timpului”. Pentru ducerea la îndeplinire a țelului său, ierarhul Andrei a întreprins numeroase acțiuni, din sânul cărora nu au lipsit o rodnică activitate politică, o jertfelnică acțiune de organizare și reorganizare a sistemului școlar, de pe lângă parohiile întregii sale eparhii, o rectorire a seminarului teologico-pedagogic de la Sibiu, cu menirea de-a forma viitori preoți bine pregătiți, care să facă față provocărilor sociale, naționale și confesionale ale vremii, o continuă slujire liturgică și inițiativă pastorală, menită să resusciteze viața social-culturală a parohiilor și credincioșilor ortodocși, aduși în pragul epuizării din pricina prigoanelor antiortodoxe și prounitate ale Casei de Habsburg până la 1848, și nu în ultimul rând, o activitate publicistică și editorială enormă pentru acea perioadă, prin publicarea și editarea a numeroase lucrări literare, istorice, pastorale, morale, scripturistice, liturgice și de drept canonic.

în anul 1854; *Compendiu de Drept Canonic al unei, sântei, sobornicești și apostolicești Biserici*, o adevărată lucrare științifică, bazată pe Sfânta Scriptură, pe canoanele Sinoadelor ecumenice și locale, pe scrierile Sfinților Părinți, folosind, totodată, lucrările canonice bizantine și moderne deopotrivă. Foarte important de subliniat aici este faptul că valoarea acestei lucrări a atras atenția unor teologi și canoniști ai vremii, ceea ce a dus câțiva ani mai târziu la traducerea și publicarea ei în limba germană la Sibiu în 1868, respectiv rusă la Sankt-Petersburg în 1872. La fel de importantă este și lucrarea, *Enhiridion, adică carte manuală de canoane ale unei sântei, sobornicești și apostolicești Biserici cu comentarii*, aceasta fiind cea de a treia sa carte cu caracter canonic, în care se prezintă pe larg canoanele sinoadelor ecumenice și locale. În aceeași categorie se plasează și cele trei broșuri, *Promemorie, Adaos la Promemoria despre dreptul istoric al autonomiei bisericicești*

naționale a românilor gr. or., și *Memorial*, redactate în română și germană, prin care se solicita Curții de la Viena restabilirea Mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei. De asemenea, trebuie amintită lucrarea canonic-polemică *Anthorismos, sau deslușire comparativă asupra broșurei „Dorințele dreptcredinciosului Cler din Bucovina în privința Organismului canonice a diecezei, și a ierarhice sale referințe în Organismul bisericei ortodoxe din Austria”*, apărută la Sibiu în anul 1861, prin care Șaguna îi răspundea pe un ton dur episcopului Eugen Hacman de la Cernăuți, care respinsese ideea unei singure mitropolii ortodoxe românești pentru întreaga Monarhie austriacă.

Statutul organic

Dar cea mai importantă lucrare canonică a mitropolitului Șaguna atât pentru viața bisericească din cadrul Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania și Ungaria, cât mai apoi și pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română este fără îndoială Statutul Organic. Acest proiect de statut redactat de mitropolitul Andrei Șaguna a reprezentat de altfel încununarea întregului program șagunian de renaștere eclezială ortodoxă ardeleană, demarat în anul 1848. Realizat mai întâi de Șaguna, înaintat apoi unei comisii, alcătuite din 27 de deputați (1/3 clerici și 2/3 laici), prezidată de Gheorghe Ioanovici, care i-a adus anumite completări și trimis spre aprobare plenului Congresului Național Bisericesc, „Statutul Organic al Bisericii greco-orientale române din Ungaria și Transilvania” a fost adoptat în data de 7/19 octombrie 1868, intrând în vigoare un an mai târziu, în urma sancționării acestuia de către împăratul Franz Joseph, la 28 mai 1869 și a ratificării de către Adunarea Națională a Ungariei, la 14 august 1869. Statutul Organic a reprezentat „o veritabilă Constituție bisericească, pe care nu o găsim la altă biserică în patrie, nici la alte state”⁵, menționa Vasile Mangra la centenarul nașterii mitropolitului Șaguna, dovedindu-se, astfel, a fi unică în lumea ortodoxă a secolului al XIX-lea, datorită principiilor sale democratice și moderne, bazate pe o reinterpretare și valorizare a canoanelor și a istoriei

riei Bisericii creștine primare, permițând și facilitând o funcționare eficientă a întregului corp al Bisericii și antrenându-i în viața eclezială pe toți membrii trupului mistic al lui Hristos, într-un moment al istoriei când Biserica a avut din nou vocația de a ocroti cultura, limba și școala românească în fața tendințelor de uniformizare și omogenizare a politicii de maghiarizare promovate puternic de către guvernele ungare după nașterea Monarhiei dualiste în anul 1867.

Din categoria operelor istorice face parte lucrarea *Istoria Bisericii Ortodoxe Răsăritene universale, de la întemeierea ei până în zilele noastre*, apărută în 2 volume în anul 1860. Dacă primul volum urmărește istoria Bisericii creștine, cel de-al doilea prezintă istoria Bisericii românești, focalizându-se cu precădere pe cea din Transilvania. Din această categorie mai fac parte lucrările privitoare la soboarele ținute în anii 1850 și 1860, cât și o seamă de acte și protocoale ale Congreselor național-bisericești și a celor privitoare la înființarea Astei.

Activitatea culturală

Prin toate aceste realizări remarcabile, Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna se evidențiază în istoria culturii românești ca unul din cei mai străluciți ierarhi scriitori și îndrumători ai activității editoriale, alături de sfinții mitropoliți Varlaam și Dosoftei ai Moldovei și Antim Ivireanul al Ungrovlahiei. Moștenirea pe care Andrei Șaguna o lăsa Bisericii Ortodoxe a Transilvaniei, la moartea sa era astfel imensă, deoarece succesele principale și contribuțiile sale cele mai de durată la dezvoltarea istorică românească se găsesc în activitățile sale bisericești. Testamentul său ni-l înfățișază drept „un model de abnegațiune și jertfire de sine, ca omul ordinii și al autorității, ca pe sfătuitoarea înțelept, cercând să îndrepte și de dincolo de mormânt destinele neamului”⁶, cum menționa Ioan Lupaș. Prin reformele și prin întreaga sa activitate organizatorică, politică și culturală, Șaguna a făcut din Biserica Ortodoxă a românilor din Ungaria o forță socială mai activă decât fusese vreodată, înzestrând-o cu instituții puternice și reglementând participarea laicilor în organizarea și funcționarea ei la toate nivelele, făcându-o

în felul acesta mai răspunzătoare la nevoile și dorințele masei credincioșilor. Toate împlinirile sale principale – restaurarea Mitropoliei și organizarea acesteia pe baza Statutului Organic, reînvierea misiunii sociale și educaționale a Bisericii – au fost îndreptate spre realizarea armoniei între spiritualitatea launtrică a Ortodoxiei, care transformă ontologic viața omului, din interior schimbându-i inima și mintea prin împărtășirea cu harul Duhului Sfânt, și formele exterioare ale organizării sociale, care au menirea să satisfacă năzuințele imediate ale unei națiuni către progres politic și economic. Personalitatea sa amplă, conturată în familie, în cercul de prieteni, în atmosfera universitară și pluricosmopolită a Pestei, prin slujirea sacerdotală și bogatul orizont cultural și lingvistic al Monarhiei Habsburgice, ne reliefează un caracter modern, novator, profund ancorat în realitățile timpului, dar și un spirit recuperator și fructificator al Tradiției Bisericii, ceea ce ne demonstrează încă o dată că mitropolitul Andrei Șaguna

na și-a depășit epoca, dovedindu-se a fi cu adevărat o personalitate providențială pentru Biserica și Neamul românesc deopotrivă, ceea ce motivează pe deplin consacrarea sa în galeria sfinților români.

⁶ Ioan Lupaș, *Istoria Bisericească a Românilor Ardeleni*, Ediția a II-a, ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995, p. 197.

Aceste publicații însumează în diferite ediții, pe întregul parcurs al păstoririi sale, când a îndrumat în permanență activitatea tipografică diecezane, aproximativ 160 de titluri de carte de o mare diversitate³. O dare de seamă amănunțită asupra producției sale editoriale a realizat-o însuși mitropolitul Andrei în cuprinsul Prefetei la *Compendiul de drept canonic*, publicat la Sibiu în anul 1868⁴. Realizând o selecție a celor mai importante publicații șaguniene, observăm că în cadrul preocupărilor capitale ale ierarhului s-a aflat cu precădere editarea cărților de cult pentru folosul preoților și buna desfășurare a cultului liturgic atât public, cât și privat al Bisericii. Astfel, au apărut începând cu anul 1951 *Apostolul*, *Catehismul mic*, *Ceaslovul*, *Molitvelnicul*, *Liturgiul*, *Cartea Evangheliilor*, *Penticostarul*, *Octoiul mare*, *Triodul*, *Psaltirea bogată*, *Hiroteseriu și Hirotonieriu*, *Rânduiala sfințirii bisericilor prin arhieru*, *Cartea de rugăciuni*, *Octoiul mic*, o culegere de acatiste și paraclise. Realizări remarcabile constituie colecția celor 12 Mineie, tipărite între anii 1853 și 1856, acestea fiind de fapt o reeditare a Mineiilor de la Buda din 1804-1805, care la rândul lor le reproduceau pe cele de la Râmnic din 1776-1780, și, bineînțeles, Sfânta Scriptură, ilustrată cu 94 de imagini: *Biblia adecă Dumnezeiasca Scriptură a legii celei vechi și a celei nouă, după originalul celor Șeptzeci și doi tâlcuitori din Alexandria, tipărită [...] supt priveghierea și cu binecuvântarea Ecseleței Sale, Preasfințitul Domn Andreiu Baron de Șaguna*, la Sibiu între anii 1856-1858.

Învățământul

Un alt capitol din activitatea sa editorială are în vedere manualele școlare pentru învățământul teologic, pedagogic și cel elementar. Între acestea se numără *Teologia Dogmatică*, *Chiriadromionul*, *Manual de Teologie moral creștinească*, *Teologia pastorală*, *Noul Testament*, *Istoria biblică pentru scolari*, *Abeedariu românesc*, *Gramatica românească*, *Compendiu de pedagogie*, *Mărturisirea de credință a lui Petru Movilă*, după ediția nemțeană din 1844. Acestea li se adaugă manualele scrise de el însuși cu profil canonic, pastoral, omiletic și istoric. Printre ele se numără *Adaos de cuvântări bisericești pentru sărbătorile de peste an*, 26 la număr, *Tâlcuirea Evangheliilor în Duminicile Învierii și ale sărbătorilor*, *Instrucțiuni pentru învățătorii din școlile populare și capitale*, *Instrucțiune pentru directorii districtuali de școală*, *Instrucțiune pentru profesorii, directorul și duhovnicul institutului diezezan teologic-pedagogic din Sibiu*, *Scrisori apologetice* și un *Manual de studiu pastoral*. O categorie aparte în activitatea sa editorială o reprezintă scrierile de drept canonic și de istorie bisericească. Din prima categorie fac parte lucrările intitulate *Elementele Dreptului canonic al Bisericii dreptcredincioase răsăritene, spre întrebuițarea preoțimeii și a clerului tânăr și a creștinilor*, în anul 1854, acesta fiind, de altfel primul manual sistematic de Drept canonic din teologia românească; *Cunoștințe folositoare despre trebile căsătoriilor, spre folosul preoțimeii și al scaunelor protopopești*,

³ Mircea Păcurariu, *Andrei Șaguna: Activitatea editorială*, în volumul *In Memoriam: Mitropolitul Andrei Șaguna 1873-2003*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003, p. 62.

⁴ *Compendiu de dreptul canonic al unei sântei sobornicesci și apostolicești biserici. Compus de Andreiu baronu de Șaguna, din mila lui Dummedieu Archiepiscopu alu Ardelului, și Mitropolitu alu Romaniloru de Relegea greco-resaritenă din Ungaria și Ardealu, Consiliariu intimu de Statu alu Maiestatei Sele cesaro-regesci Apostolice, Marele Cruceriu Alu Ordinului ces-austr. Leopoldinu, și Cavaleriu alu Ordinului ces-austr. alu Coronei de fieru clasa I*, Tipografia Archidiecezana, Sibiu, 1868, pp. XII-XVI.

⁵ Vasile Mangra, „Șaguna ca organizator constituțional” în *Mitropolitul Andreiu baron de Șaguna. Scriere comemorativă la serbarea centenarului nașterii lui*, Editura Consistoriului mitropolitan, Sibiu, 1909, p. 444.

„Școala” de după școală

Pr. Liviu Vidican-Manciu

Așa cum ne punem problema „liturghiei de după Liturghie”, suntem îndreptățiți să ne întrebăm dacă se poate vorbi despre o „școală după școală”. Frecvența știrilor ce au ca subiect școala e uneori împovărătoare și de cele mai multe cu un substrat pesimist. Că vrem sau nu vrem „clasă de reflexie”, că e potrivită sau nu „clasa pregătitoare”, că vor fi sau nu titularizările la dispoziția directorului, că vor „ameți” sau nu profesorii datorită numărului absențelor etc. Toate acestea ocupă ore întregi pe micile ecrane, aducând în fața telespectatorilor oameni de toate categoriile, pricepuți la toate, însă toți cu un numitor comun: atingerea interesului personal și de grup. Or, în această goană nebună după voturile de anul viitor se scapă din vedere o problemă extrem de gravă: prezența minorilor în baruri. Și totuși, mai sunt și altfel de știri! Cu o lună în urmă, la TV era prezentat cazul unei grădinițe ce își împărțea curtea cu terasa unui bar local. Ea a trecut neobservată, nimeni nu s-a sesizat, nimeni nu a organizat *Talk show*-uri pe temă, întrucât, probabil li se părea lipsit de importanță: o grădiniță lângă un bar?! De fapt știrea n-a fost decât o mică frântură dintr-o realitate mult mai dură, asupra căreia aș dori să ne oprim.

Consumul de alcool în rândul minorilor a crescut alarmant în ultimul deceniu. Un simplu click pe www.espad.org ne-ar ajuta în conturarea unei imagini cât mai conforme cu realitatea. Începând cu 1991 legislația pe temă s-a înmulțit și înăspri-

însă cazurile de comă la copii și adolescenți au crescut fără ca vinovații să fie depistați și trași cu adevărat la răspundere. În fapt, aici apare și o dilemă: cine este responsabil pentru asemenea nenorociri? Legislație avem; școala promovează valorile educative; ONG-urile spun și ele ceva; Biserica a luat și ia atitudine prin predicile duminicale și prin cateheze, îndemnând la rugăciune și cumpătare. Așadar, se pare că toate lumea își face treaba. Și atunci ne întrebăm, cât se poate de legitim, care este cauza acestor comportamente? De ce, totuși, copiii sunt tentați să consume alcool, să fumeze sau să se drogheze?

Se spune că pe copil, cum îl crești, așa îl ai. Și în parte este adevărat. În urmă cu două săptămâni am fost într-o școală din apropierea Clujului ce poartă nume de sfânt și unde populația majoritară este romă și fără ocupații. Școala număra cu puțin peste 150 de copii. Chipurile lor triste, încercănate și obosite înainte de vreme, ca să nu mai vorbim de vestimentație, m-au făcut să întreb profesorii despre climatul socio-religios al localității. Din nefericire, așa cum spuneam, părinții nu aveau locuri de muncă stabile, erau șomeri majoritatea sau lucrau sezonier. Dar situația lor am constatat că este dramatică cu adevărat deoarece mulți au probleme cu alcoolul. Într-o astfel de situație era greu de crezut că educația de la școală ar putea fi continuată în mod fericit și în familie. Ba mai mult, unii dintre copii, după ce ieșeau de la școală, în loc să mear-

gă acasă, să mănânce, să se odihnească sau să-și facă temele, se alăturau părinților ce-și înecau amarul la crâșma din sat. Iată pe scurt o realitate, nu o ficțiune, care impune o întrebare de bun simț: ce se va întâmpla cu acești copii?

Un sumar exercițiu de imaginație ne va ajuta să-i proiectăm pe acești copii peste ani. Dacă prezența copilului în Biserică, nu-ți garantează dar îți oferă toate ingredientele

formării unui caracter sănătos al copilului creștin, „barul” nu-ți garantează dar îți oferă toate ingredientele formării unui ratat. „Școala de după școală” e de un impact mult mai puternic și folosește tehnici mult mai „rodnice” pentru formarea copilului. Să nu uităm că într-un astfel de cadru se consumă alcool cu nemiluita. Nu se teoretizează, ci se practică. Aceasta pe fondul unor discuții, adesea triviale, și pe fondul muzical al unui canal de manele cu versuri deochete. Unde mai punem că ajunși odată acasă și având „tupeul” să ceară mâncare sunt bătuți sau ignorați întrucât ultimii bani au fost consumați pe alcool. Imaginea se apropie de romanele lui Charles Dickens sau Victor Hugo. Puțin mai este ca acești copii să fie exploatați. Așadar ce se poate întâmpla cu acești copii? E simplu. Majoritatea sunt delincvenții de mâine sau chiar de astăzi. Sunt cei care vor constitui o nouă generație de alcoolici, drogați și inadaptați social. În consecință ne întrebăm, deloc retoric: oare nu vom da seama înaintea lui Dumnezeu pentru eșecul acestor copii? Oare cine este salvarea lor?

Programele sociale sunt susținute și nu prea de stat, iar în unele cazuri asistenții sociali sunt acolo doar cu numele. Și totuși nu cred că banii ar fi rezolvarea absolută, doar sunt și copii din familii înstărite care se confruntă cu același tip de dependențe. Credem că înainte de orice acest grup ar avea nevoie, la fel ca părinții lor, de puțină afecțiune, omenie și un altfel de educație. Au nevoie de implicarea noastră directă, de asistarea lor din partea întregii comunități. Biserica le poate oferi ceea ce nimeni nu poate. Credeți că ar fi nepotrivit ca oamenii Bisericii să gândească niște campanii, urmate de programe de asistare a copiilor cu asemenea probleme? Credeți că ar fi nesatisfăcător pentru un profesor de religie să insiste mai mult pe educația unui astfel de copil în „detrimentul” aparent al celorlalți? Oare n-ar trebui să ieșim în întâmpinarea lor și să le deschidem porțile bisericilor pentru a le închide cele ale barurilor? Dumnezeu cunoaște cu siguranță calea, dar noi avem datoria să ne aducem aminte că suntem meniți celor „bolnavi” și nu celor sănătoși, întrucât „Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut” (Mt 26, 45).

(e-mail: liviuvidican@yahoo.com)

Sfântul Calist Xanthopol despre Taina Botezului

Pr. Cătălin Palimaru

Lentru creștinul preocupat de universul interior, literatura filocalică va reprezenta mereu un tezaur de nestemate duhovnicești și un izvor permanent de învățăminte folositoare sufletului. Ediția românească în 12 volume a Filocaliei, la care a trudit câțiva zeci de ani regretatul preot profesor – cu o anvergură teologică aparte – Dumitru Stăniloae, înseamnă o contribuție fundamentală la cultura românească, iar prin maniera concepției editoriale aduce un plus față de ediția grecească. Mai mult, faptul că aproape fiecare pagină conține bogate note de subsol face din ediția românească o veritabilă operă de școlii teologice, importante pentru înțelegerea textului filocalic și elocvente pentru modul cum acest text poate fecunda gândirea teologică.

Volumul 8 este unul din tomurile masive ale ediției românești, fiind dedicat de părintele Stăniloae unor autori sau scrieri sub certă influență isihastă, în mod concret palamită, chiar dacă una dintre scrieri e pusă sub numele Sfântului Simeon Noul Teolog. O parte semnificativă a volumului e consacrată de traducător istoriei isihasmului în Ortodoxia românească. Volumul de față conține, interesant, operele unor autori purtând același nume – Calist –, firește cu specificațiile necesare Xanthopol, Angelicide, Catafygiotul. Calist Xanthopol, autorul la care ne vom referi în continuare, deschide acest volum prin două lucrări cu un larg ecou în spiritualitatea ortodoxă, prima (redactată împreună cu Ignatie Xanthopol – acesta fiindu-i de ajutor, se pare, la selectarea citatelor patristice) *Metoda sau cele 100 de capete*, iar a doua (semnată Calist Patriarhul) *Capete despre rugăciune* (la care Părintele Stăniloae adaugă *Capete care au lipsit* – în prima ediție a Filocaliei grecești, *nn.*). Scrierile au circulat masiv în mediile monahale românești, în intervalul secolelor XVIII-XIX (dova-

dă stau manuscrisele păstrate la Biblioteca Academiei Române), semn al interesului manifestat de monahii români – mulți dintre ei, probabil, descendenți ai școlii paisiene – pentru acest gen de lectură.

Calist Xanthopol a fost frate duhovnicesc și de slujire monahală cu Ignatie Xanthopol, ambii monahi în mănăstirea Xanthopol din Galata – Constantinopol, după ce în prealabil au viețuit într-o mănăstire cu același nume din Muntele Athos. În mod cert, în Sfântul Munte Calist Xanthopol s-a format în duhul isihast și a prețuit și valorificat teologia palamită. Cu toate că Sfântul Nicodim Aghioritul dă ca sigură informația potrivit căreia Calist ar fi fost patriarh al Constantinopolului între anii 1350-1353 și 1355-1363, cercetări mai recente infirmă această informație. Despre acest autor vorbește și Sfântul Simeon al Tesalonicului (+ 1430), prezentându-l ca patriarh al Noii Rome și împreună nevoitor cu Ignatie, ceea ce ne îndreptățește să vedem în el pe patriarhul Calist al II-lea al Constantinopolului, care a păstorit în acest scaun vreme de șapte luni în decursul anului 1397. Biserica Ortodoxă îl prăznuiește pe 22 noiembrie. Sinaxarul constantinopolitan face despre el doar scurta mențiune: „în această zi Cuviosul Calist care în pace s-a săvârșit”; în sec. XVIII Sf. Nicodim încearcă să detalieze datele biografice. Alte informații despre el nu s-au păstrat, însă rămân peste timp scrierile lui care, pentru creștinul evlavios, își păstrează neștirbită actualitatea.

Una din caracteristicile fundamentale ale scrierilor patriarhului Calist o reprezintă apelul constant la practicarea rugăciunii lui Iisus ca o metodă sigură de a ne curăți mintea și sufletul și a dobândi astfel harul Sfântului Duh. Viața în Hristos e descrisă ca plină de văpaia iubirii lui Dumnezeu și ca rod al Sfântului Duh. Adresanților săi Sfântul Calist le înfățișează, ca scop al scrierii, „cele ce ajută la creșterea duhovnicească” (*Metoda*, § 3). Dacă începutul viețuirii duhovnicești constă în observarea sau împlinirea „poruncilor îndumnezeitoare”, sfârșitul acestui mod de viețuire este „să ne întoarcem prin păzirea lor la zestrea dată nouă de sus și de la început din sfințita cristelniță, adică de la desăvârșita alcătuire și naștere duhovnicească a noastră din nou prin har” (*Metoda*, § 4).

Sfântul Calist vorbește aici despre nașterea din nou, despre viața cea nouă a creștinului ivită prin Botezul în numele lui Hristos. Efectele acestei Taine constau în transformarea radicală a ființei umane, curățirea ei prin Duhul Sfânt și prefacerea în lumină. Slava lui Dumnezeu se revărsa peste om, iar omul, prin participare, devine subiectul acestei străluciri. Evident acest proces e aproape cu neputință de observat prin simțurile fizice. E necesară purificarea lor prealabilă. Harul Botezului rămâne însă un dar de neprețuit.

Patriarhul Calist ne face atenți că acest har, deși covârșitor și pe deplin sfințitor, nu poate opera în noi o schimbare spirituală imediată și vizibilă fără participarea noastră. Dimpotrivă, în mod frecvent acest har este estompat și făcut nelucrător prin indiferența noastră, prin întunericul patimilor cărui ne livrăm. Botezul poate fi echivalat în lucrarea lui cu o arvună. Efectele lui se pot vedea în timp, pe măsura împlinirii poruncilor dumnezeiești, cu alte cuvinte dovedind fidelitatea noastră față de iubirea lui Dumnezeu. Viețuirea în patimi îl arată pe om ca necredincios, deși a primit Taina Botezului. Reîntoarcerea la Dumnezeu prin pocăință și împlinirea comandamentelor divine sunt condițiile părtașiei de harul Botezului. Autorul nostru se exprimă limpede în acest: „Noi primim deci în sânul dumnezeiesc, adică în sfințita cristelniță, în dar harul dumnezeiesc, cu totul desăvârșit. Dar dacă pe urmă, prin reaua întrebuintare a celor vremelnice și prin grija de lucrurile vieții și prin ceața patimilor, îl acoperim pe acesta cum nu se cuvine, ne este cu puțință prin pocăință și prin împlinirea poruncilor îndumnezeitoare să primim și să dobândim iarăși această strălucire mai presus de fire și să vedem în chipul cel mai limpede arătarea ei” (*Metoda*, § 6). Afirmățiile Sfântului Calist se fac aici ecoul învățăturilor Sfântului Marcu Ascetul, expuse magistral și totodată profund în tratatul *Despre Botez* (tradus în volumul I al *Filocaliei* românești). Patriarhul Constantinopolului nu face decât să descrie concret pașii pe care trebuie să-i urmeze omul pentru a se „curăți, lumina și desăvârși”, ideal cuprins în deviza ediției românești a *Filocaliei*.

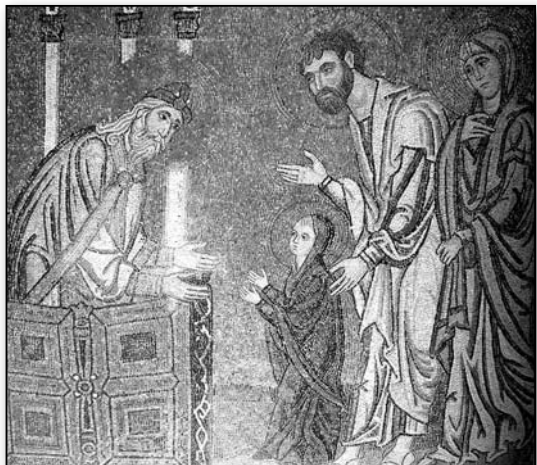
Iconografia praznicului Intrării Maicii Domnului în Biserică

✎ Marcel Munteanu

ceastă sărbătoare se prăznuiește la data de 21 noiembrie, ea nefiind regăsită între sărbătorile vechi ale bisericii și nici nu este inclusă ca episod în Sfânta Scriptură, ci, ea se află în evangheliile apocrife, precum Protoevanghelia lui Iacob. Se consemnează că Andrei Criteanul a cunoscut-o la Ierusalim în secolul al VI-lea, fiind amintită cu un veac mai târziu la Constantinopol, în vremea Sfântului Patriarh Tarasie. În Apus, Papa Grigorie al XI-lea a celebrat-o în anul 1374.¹ Cea dintâi reprezentare iconografică se pare că este cea dintr-o biserică rupestră din Capadocia, din veacul al IX-lea.

Reprezentarea iconografică compune de la stânga spre dreapta momentul în care Maria asemeni unui prunc pășește în curtea templului, lângă intrarea în Sfânta, fiind întâmpinată de preotul Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul ce se află pe prima treaptă a scării. Se amintește că arhiereul a dus-o pe Fecioară în cele mai dinăuntru ale templului, unde numai preotul intra o dată pe an. Maria a rămas doisprezece ani, în cuviință până s-a apropiat vremea Bunei Vestiri.² Ea este redată în plină mișcare cu brațele întinse către Zaharia. De asemenea, este reprezentată din nou la capătul celor cinsprezece trepte, trepte ce corespund celor cinsprezece psalmi ai treptelor,³ acolo unde este întâmpinată de îngerul Domnului, ce îi slujește. Vârsta la care ea a fost consacrată Domnului a fost de trei ani. Îmbrăcămintea și elemen-

Aducerea Maicii Domnului în Biserică, mozaic, sec. al XI-lea, biserică mănăstirii Daphni

tele caracteristice tipologiei mariale corespund întru totul descrierii din Erminie. Alături de Fecioară se află părinții ei. Reținem că acest eveniment al ducerii Mariei la templu, sau la biserică a fost făgăduit lui Dumnezeu de către Ana care steapă fiind a rugat alături de Ioachim pe Domnul să le dăruiască un copil.⁴ Dreptul Ioachim și Ana ce sunt pictați în dosul cortegiului de tinere fete ce poartă făclii aprinse în mâinii. Ei o însoțesc pe Maria la templu. Spre deosebire de Fecioara și de Sfânta Ana ce poartă maforion, fetele au capul descoperit. Deasupra imaginii tronează un vâl de culoarea roșie ce simbolizează faptul că scena ce se petrece în interior.

Façadele și porticurile templului sunt inspirate din arhitectura bisericilor de rit răsăritean.

Dionisie descrie scena astfel: templu [mare] și la margine, în fața ușii, pe cele trei trepte, proorocul Zaharia, îmbrăcat în veșminte arhierești, și stând [cu cuviință], își întinde mâinile înaintea, și Prea Sfânta Fecioară, fiind de trei ani, se suie pe trepte înaintea lui, având o mână întinsă către el, și în cealaltă ținând o făclioară. Și dinapoia ei Ioachim și Ana, uitându-se unul la altul și arătându-și-o. Și lângă ei mulțime de fecioare purtând făclii. Și deasupra templului un baldachin frumos [împodobit],

sub care șezând Prea Sfânta Fecioară primește pâinea pe care arhanghelul Gavriil i-o aduce, și o binecuvântează.⁵

Printre cele mai vechi și frumoase reprezentări iconografice din spațiul răsăritean reținem Menologul lui Vasile sau mozaicul de la mănăstirea Daphni, ambele de veac al XI-lea. Dintre detaliile specifice temei menționăm prezența luminilor aprinse din mâinile tinerelor fecioare ce sunt considerate reminiscențe din ritul nupțial al Antichității. În aria artei occidentale această temă surprinde prin caracterul tradițional descris de apocrife. În anumite exemple de tablouri și tablouri religioase din perioada Evului Mediu, sau mai târziu din Renaștere ori Baroc, Fecioara este uneori ajutată de mama sa, sau de un înger să urce treptele spre templu. Alteori, ea se întoarce din urcușul său spre a-i vedea pentru o ultimă dată pe însoțitorii ei. Detalii pitorești sunt

incluse în subiect, astfel perspectiva exagerată a scării ca de altfel și vânzătoarea de ouă, elemente ce compun pânza semnată de Tizian în secolul al XVI-lea, impresionează prin laicizarea ei.

Reluând șirul prezentării praznicului în diversitatea sa liturgică reținem că în troparul de la Vecernia sărbătorii se face referire nu doar la momentul sărbătoresc ci și la importanța Fecioarei în actul nașterii Domnului: *Astăzi înainte-însemnarea bunăvoinței lui Dumnezeu și propovăduirea mântuirii oamenilor, în Templu lui Dumnezeu luminat Fecioara se arată și pe Hristos tuturor mai înainte Îl vestește. Acestea și noi cu mare glas să-i strigăm. Bucură-te plinirea rânduiei Ziditorului (tropical, glasul al 4-lea).*

În Acatistul sărbătorii se consemnează: *Pe cea mai aleasă din toate neamurile, pe Sfânta Pruncă care se aduce astăzi de Sfinții săi Părinți în Biserică Domnului și se așează în Sfânta Sfintelor, spre sălășuirea Împăratului tuturor, cu cântări de laudă și cu mulțime de făclii să o întâmpinăm. Iar tu care ai milostivire nemărginită, slobozește-ne din toate nevoile pe noi care îți cântăm: Bucură-te, bucuria noastră, Sfântă Pruncă, pururea Fecioară.* (Condacul I).

În același context ea este numită Bucură-te, fiindu-i atribuite unele ca acestea: *vasul cel sfințit, că David mai înainte a proorocit despre Intrarea ta în Sfânta Sfintelor, că ai fost hrănită de îngeri, cortul lui Dumnezeu, singura binecuvântată între femei, scaunul Stăpânului, sălășuirea luminată a Mântuitorului, izvorul darului, mielușea curată, porumbiță neântinată, Maica luminii, Pruncă cu trupul, desăvârșită cu sufletul, locul bucuriei, că ai sticat blestemul Evei, crin cu dulce miros, mirul cel de mult preț, holdă nearsă, spic Dumnezeiesc, luceafărul dimineții, că ai purtat pe soarele Hristos, ușa prin care a trecut Cuvântul, cea cu totul laudată, scara care înalți pe cei de pe pământ la cer, că prin tine am văzut lumina, stea neapasă, că ai deschis raiul cel închis, mântuirea credincioșilor, vasul mirului celui dumnezeiesc, faloșitoarea lumii.*

În pictura bisericească de sorginte postbizantină existență și azi specifică monumentelor eclesiale din aria ortodoxă se continuă a fi reprezentată această temă cu caracteristicile ei subliniate în Erminia de pictură; ea fiind inclusă în decorația naosului destinat subiectelor mariologice. În cazul în care iconostasul este amplu el poate cuprinde între praznice și acest eveniment închinat Mariei. În rândul icoanelor cunoscute sub numele de icoane împărătești sau dogmatice, tema este inclusă doar dacă ea este hramul bisericii. De asemenea, ca iconă de mici dimensiuni ea se așează pe tetrapod în ziua praznicului.

¹ Leonid Uspensky Vladimir Lossky, *Călăuziri în lumea icoanei*, Ed. Sofia, București, 2003, p. 166.

² *Mineul pe Noiembrie*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1983, p. 293.

³ Louis Réau, *Iconographie de L'art Chrétien*, Tome second, Ed. Presses Universitaires de France, Paris, 1957, p. 164. Psalmii 120-134, intonat de pelerini în urcușul lor la Ierusalim.

⁴ *Proloagele*, op. cit., p. 74.

⁵ Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Ed. Sofia, București, 2000, p. 138.

Raportul dintre tehnică și clinica medicală

✎ Mircea Gelu Buta

acă în decursul secolului XX tehnica a reușit să se impună și să surclaseze aproape toate specialitățile de clinică medicală, iată că la mijlocul secolului XXI profesioniștii se întreabă dacă nu este cazul să asistăm la o schimbare de paradigmă.

Într-adevăr, ca rol profesional, medicina a instituționalizat un conținut tehnic care s-a impus de departe asupra tuturor sectoarelor care-i compun activitatea. De felul în care este executat acest rol depinde și percepția competenței medicului în societate. Avem azi specialiști nu doar într-o anumită disciplină, ci chiar în patologia unui organ, a unei singure boli, un agent cauzal, în utilizarea unui aparat.

Inevitabil tehnicitatea actului medical continuă să progreseze, iar manipularea instrumentelor de explorare se face cu tot mai mare sensibilitate și precizie. Pacientul, care nu mai este nici el cel de altădată, solicită manopere care includ comportamente tehnice cât mai sofisticate. O sursă împărțită de conflict între interesele și prioritățile diferite ale medicului și pacientului, care generează riscul de a transforma medicina într-o simplă unitate de prestări servicii.

Am constatat că oamenii manifestă mai mare încredere în aparatura electronică. Iată de exemplu, dacă cântărești un pacient pe un cântar mecanic, bine echilibrat, acesta își va manifesta neîncrederea și-ți va replica că dimineața, cântarul electronic din baie arăta cu totul altceva.

Orice citire electronică, chiar dacă este eronată va produce mulțumire pacientului. Acest punct de sprijin înseamnă o relație tehnică indispensabilă pentru o mare parte din oameni,

liniștindu-i și alungându-le partea de subiectivitate, adică teama de apariție a erorii.

Iată de exemplu, în cardiologie există uneori pacienți care dețin aparate electronice, cele mai multe de producție japoneză, care monitorizează foarte bine parametrii cardio-vasculari. Societatea le-a oferit tehnica. Când dăm peste o persoană înțeleaptă e foarte bine, dar când nimerim un bolnav sau un anturaj anxios, lucrurile se complică. Va trebui să tratăm și această componentă, cel mai eficace încercând să fim convingători, deci revenind la partea afectivă a exercițiului, chiar dacă devenim direcți.

O altă problemă o ridică bolnavii diabetici. Majoritatea lor dețin prin programele naționale de sănătate balanța pentru cântărirea alimentelor și glucometru pentru măsurarea glicemiei și teste pentru depistarea zahărului și cetonuriei din urină. În cazul persoanelor conștiințioase, sistemul este oarecum eliberat de presiunea acestui segment. Dar restul bolnavilor...?

Astăzi, informațiile medicale sunt difuzate cu generozitate pe situri și cărți. Majoritatea diagnosticelor și tratamentelor sunt verificate și comentate de către pacient, situații care cer mult tact din partea personalului medical.

Desigur acest model autonomist al relației medic-pacient conține și capcane care pot duce inevitabil la nereușite sau chiar la conflicte juridice. S-a spus chiar că acest principiu ar conduce la o demisie a medicului. Acest risc însă nu există decât în fața unei revendicări excesive a autonomiei bolnavului, care nu trebuie totuși să uite că medicul este ca și el, o ființă liberă și responsabilă. Cu alte cuvinte, pacientul trebuie să dea dovadă de suficient bun simț, cultură și educație.

Pe de altă parte, sub pretextul că respectă principiul „autonomiei” nici medicul nu trebuie să cadă într-o indiferență culpabilă.

Transformarea progresivă a relației terapeutice în prestare de servicii comportă totuși riscul unor fapte de Medicină legală și judiciară deoarece relația contractuală între servici-

ile de sănătate și „consumatorii” de prestări medicale înlocuiește relația de încredere, absolut necesară celor mai bune decizii între cei doi parteneri. Situația riscă să genereze deresponsabilizarea personalului medical care încearcă să se protejeze supunându-se obligațiilor formale ale legii.

Astfel, impunerea ghidurilor și protocoalelor medicale percepute prin caracterul lor tehnic ca o ordonare și o profesionalizare a gândirii medicale, nu reprezintă în ultimă instanță decât o modalitate de protejare juridică a medicului în fața unei societăți autonome și agresive. Neîndoind medicina este o știință complexă, interdisciplinară a cunoașterii și acțiunii. Ea a evoluat de la meșteșug la artă și apoi la știință. Este drept, o știință putem zice imperfectă și o profesie îndrăzneată, ce implică schimbări permanente la nivelul cunoașterii informației variabile și indivizi supuși greșelilor. În plus, există un înalt grad de risc, pentru că decalajul dintre ceea ce știm și ceea ce dorim să facem există încă și ne complică toate acțiunile.

Participând nemijlocit la actul medical este nevoie ca practicienii să se deprindă cu problemele etice ale profesiei. Premisa de bază a constituirii documentelor, temeinicia diagnosticului sau cum se spune astăzi „medicina bazată pe dovezi”. Pentru aceasta este nevoie în primul rând de o anamneză și un examen clinic complet. Cât de spre explorările paraclinice, acestea vor fi orientate de o ipoteză de lucru și ierarhizate după simplitate, accesibilitate, risc, potențial informativ și cost. Într-un final, avându-se în vedere bolnavul și nu boala, planul terapeutic va fi strict individualizat, evitându-se pe cât posibil excesele.

Nu trebuie însă să uităm că în vindecare ca și în boală, omul nu trebuie să piardă ultimul său scop, mântuirea sa în Hristos, pentru că „dacă Aesculap, Hippocrates și Galen dau într-adevăr secretele pentru vindecarea bolilor trupului și pentru menținerea pentru puțină vreme a sănătății și a vieții, pe care neîndoind o vom pierde cândva, iată că Iisus Hristos este un doctor înfinit superior, deoarece El, pe lângă faptul că vindecă bolile trupului și ale sufletului, dă viață veșnică” (Sf. Ermolae).

125 de ani de la nașterea Preotului profesor Gheorghe Cotenescu (II)

✎ Radu Petrescu

Întru meritele sale de necontestat, i se recunoaște calitatea de ctitor principal iar pe peretele vestic al pronaosului se află tabloul votiv, care îl înfățișează pe preotul Gheorghe Cotenescu împreună cu soția sa, îmbrăcată în port mușcelan.

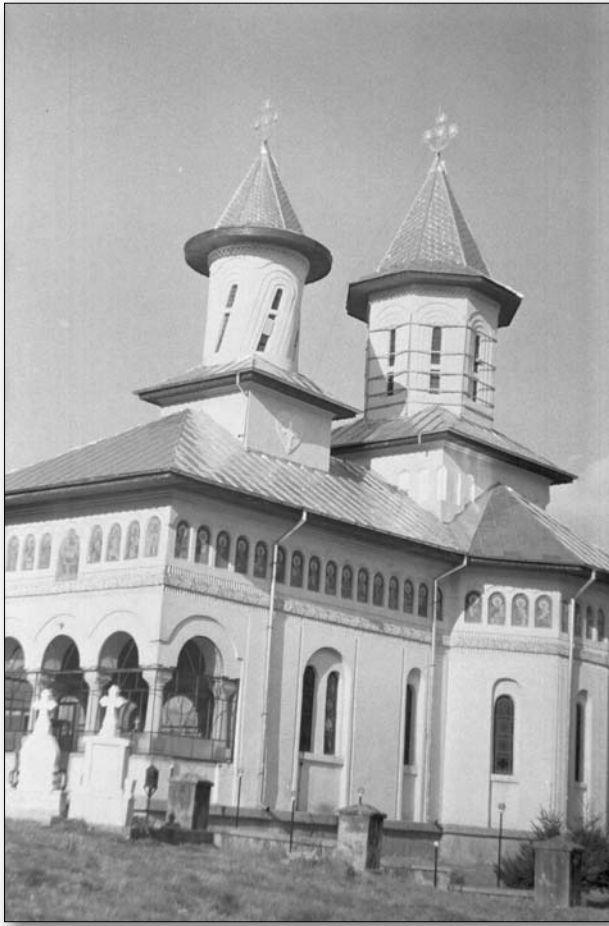
La rândul lor, autoritățile eclesiastice l-au recompensat, ridicându-l la rangul de preot iconom stavrofor, cu dreptul de a purta pe viață brăul roșu și crucea patriarhală.

De-a lungul vieții ocupă diverse funcții în comuna Stoenești, în județul Mușcel și la nivel național: președinte de obști forestiere și cooperative sătești, președinte al filialei societății „Cultura Eroilor”, vicepreședinte al Căminului Cultural, președinte al Asociației Clerului Mușcelan, membru în comitetul școlar al Seminarului teologic din Câmpulung-Mușcel, membru în prima Cameră Agricolă a județului Mușcel, funcționar al centralei Ligii Culturale din București și organizator al serbărilor organizate de aceasta, membru în consiliul de administrație al Casei Centrale de Economie, Ajutor și Credit a Clerului Ortodox Român, deputat de Mușcel (1931-1932), membru fondator (1910) și membru al conducerii centrale a Partidului Național-

list-Democrat condus de Nicolae Iorga (1910-1938), inclusiv după 23 august 1944.

A făcut parte din echipa care fondat „Asociația Cântăreților Bisericești din România” (înființată în 1910 de profesorul I. Popescu-Pasărea) și a fost secretarul de redacție al revistei de specialitate „Cultura”.

A compus, armonizat și publicat lucrări muzicale cu caracter bisericesc și laic (cea mai cunoscută fiind „Slava laudelor pe glasul VI la Slujba Tăierii Capului Sf. Ioan Botezătorul”, din lucrarea „Noul Idiomelar” tipărită în 1933 de profesorul I. Popescu-Pasărea).

În perioada interbelică, face parte din cercul de intelectuali care anima viața culturală a orașului Câmpulung-Mușcel, în compania aleasă a unor scriitori și profesori secundari, precum Alexandru Mușatescu, Tudor Mușatescu, I. U. Soricu, Gh. Șapcaliu și I. Țicăloiu.

A fost un admirator, colaborator și prieten apropiat al marelui cărturar Nicolae Iorga, cu care a purtat corespondență și pe care l-a găzduit la Stoenești, sprijinindu-i activitatea pe care acesta o desfășura la Universitatea de vară de la Vălenii de Munte (în perioada 1931-1943 a ținut 13 conferințe privind istoria muzicii), iar în timpul rebeliunii legionare din ianuarie 1941 doar bunul Dumnezeu îl ajută să scape cu viață din tentativa de asasinat în care a fost implicată o „echipă a morții” sosită special în propria sa parohie.

A publicat numeroase articole în diferite ziare și reviste interbelice (*Neamul Românesc, Curentul, Universul, Cultura, Patria etc.*), pe diverse teme și cu puncte de vedere surprinzător de actuale.

Printre preoții din Mușcel care au suferit din cauza prigoanei comuniste se numără și preotul Gheorghe Cotenescu, arestat în 24 martie 1949 pentru sprijinirea „bandei teroriste” din munții Mușcelului, condusă de militarul de excepție care a fost colonelul Gh. Arsenescu.

Torturat de faimosul căpitan Cârnă din cadrul Regionalei Securității din Pitești, preotul Gheorghe Cotenescu va fi condamnat în cadrul primului lot de mușceleni în baza sentinței Tribunalului Militar nr. 478 din 11 mai 1950, cu martiraj de 14 luni la închisoarea militară din Pitești pe care o părăsește în iunie 1950 cu sănătatea șubrezită pentru totdeauna.

Tortura, umilințele și foamea îndurate în beciurile Miliției, Securității și penitenciarului din Pitești nu i-au învins spiritul. Însă cel mai mult l-a afectat pierderea statutului său moral în fața propriilor enoriași, alimentată de conducătorii vremelnici locali. Prin abuz de putere, i s-au impus cote disproportionale în raport cu posibilitățile gospodăriei și bătrânețile sale, i s-a confiscat întreaga proprietate – inclusiv dota primită de soție de la părinți în 1912 – și a fost șantajat cu închisoarea și eliminarea copiilor minori din toate școlile din țară în cazul în care s-ar opune înființării C.A.P., fiind urmărit tot restul vieții de Securitate, conform evidențelor C.N.S.A.S.

Și totuși, păstrează legătura cu bunii săi prieteni, colegii seminariști și cei din studenție, reușind să organizeze la București, abia în 1957, prima și ultima reuniune jubiliară a absolvenților Seminarului Central din promoția 1905, cu parastase pentru profesorii și colegii dispăruți.

E cântecul său de lebedă. Ultimii ani ai vieții sale de „paria” al unei societăți dezumanizate și-i petrece în mari lipsuri și suferințe, alături de scumpa sa soție, exemplu de pioșenie și devotament. Se stinge din viață pe 12 februarie 1965 în locuința fiicei sale din Câmpulung-Mușcel, fiind înmormântat în cavoul din curtea bisericii al cărei demn păstor și-a dat silința să fie.

După evenimentele din decembrie 1989, spre dezonoarea foștilor săi enoriași, urmașii acestora vor vandaliza și apoi rade de pe fața pământului orice urmă a existenței familiei Cotenescu în localitate, în afara bisericii ctitorite și a cavoului de familie.

(continuare în numărul viitor)

Pelerinaj în Israel Sărbătoarea Bobotezei la Râul Iordan (13 – 19 ianuarie 2012)

Ziua I

Plecarea din București și sosirea pe Aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv. Deplasare pe coasta Mediteranei la Haifa, splendid oraș-port la Mediterană, al treilea oraș ca mărime din Israel, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vizitarea Mănăstirii Stela Maris (Steaua Mării), cu altarul deasupra peșterii Sfântului Prooroc Ilie Tezvitaneul. Părăsirea orașului Haifa și sosirea în Tiberias. Cazare și cină Hotel 4* în Tiberias.

Ziua II

Mic dejun. Deplasare la Cana – vizitarea bisericii unde a avut loc prima minune din Galileia: transformarea apei în vin. Nazaret, vizitarea Bisericii catolice Buna Vestire, cea mai mare construcție de cult din Orientul apropiat și a bisericii ortodoxe Sf. Gavril cu izvorul Mariei. Vizitarea Muntelui Tabor și a bisericii ortodoxe ridicate pe locul unde s-a petrecut Schimbarea la față. Deplasare la Muntele Fericirilor și vizitarea bisericii de acolo. Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirea pâinilor și a peștilor. Capernaum, oraș denumit și „Cetatea Domnului”, (vizitarea vestitului loc unde Iisus a predicat și a casei Sf. Petru). Opțional și în funcție de timp – plimbare cu o copie a „bărcii lui Iisus”, pe apele Mării Galileii și vizită la Capris - fabrica de aur și diamanți. Cină și cazare în Tiberias.

Ziua III

Mic dejun. Deplasare la Bethleem. Vizitarea bisericii ortodoxe și a criptei unde s-a născut Domnul, apoi a Bisericii romano-catolice Sf. Ecaterina și a Grotei Laptelui. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie, Zidul Plângerii. Vizită la

Biserica românească din Ierusalim. Cină și cazare în Bethlehem la Hotel 4*.

Ziua IV

Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Măslinilor, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului. Vizitarea Mănăstirii ruse Eleon, a Bisericii Pater Noster (Tatăl nostru), a Bisericii Dominus Flevit (Domnul a plâns), Grădina Getsimani cu Biserica Nașunilor, Biserica Mormântului Maicii Domnului și Peștera Getsimani. Vom intra în Cetatea Sfântă prin Poarta Sf. Ștefan. Parcurgerea pe jos a traseului Via Dolorosa cu cele 14 stații în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, închinare la Piatra Ungerii, vizitarea paracliselor sfinte. După amiază, vizită pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul – Cina cea de taină, Mormântul marelui Rege David. Cină și cazare Bethlehem

Ziua V

Mic dejun. Vizită la Ein Karem – patria Sf. Ioan Botezătorul – cel mai mare om născut din femeie, vizitarea bisericii Sf. Ioan și a Fântânii Fecioarei Maria. Continuăm drumul spre Tel Aviv (cu oprire la principalele obiective turistice), JAFFA, cu biserica Sf. Mihail și biserica catolică Sf. Petru. La cerere, în funcție de timp, baie în Marea Mediterană. Cină și cazare la Ierusalim - Hotel de 4*.

Ziua VI

Mic dejun. Deplasare Ierusalim-Ierihon. Intrăm în orașul Ierihon, apoi urmează vizită la biserica ortodoxă unde vom vedea Dudul lui Zacheu, Biserica și Căminul românesc de la Ierihon și pustia Quarantaniei. Grupul va lua parte la CEREMONIA SLUJBEI DE BOBOTEAZĂ, cu participarea Patriarhului Greco-Ortodox al Ierusalimului (Aghiazma Mare, aruncarea crucii în apa Iordanului, eliberarea porumbelilor albi). Coborâre la Iordan, vizită la Mănăstirea Sf. Gherasim de la Iordan. Continuarea drumului la Hozeva și vizitarea Mănăstirii cu moaștele Sf. Ioan Iacob Românul de la Neamț. Trecere pe lângă Qumran (vechiul centru al Ese-

nienilor), cu o scurtă oprire la magazinul de produse cosmetice de la Marea Moartă. Programul zilei se încheie cu intrare gratuită la ștrandul Chibutzului Kalia și baie în apa sărată a Mării Moarte. Retur la Ierusalim, cină și cazare la Ierusalim - Hotel de 4*.

Ziua VII

Mic dejun. Vizită de despărțire la Sf. Mormânt și program liber în Cetatea Sfântă. Deplasare la Lod - antica Lida, unde se află biserica și mormântul Sf. Gheorghe și apoi spre aeroportul Ben Gurion.

Preț: 730 Euro

Prețul include:

Bilete de avion București – Tel-Aviv și Tel-Aviv – București; taxe de aeroport; asistență în aeroport la sosire și plecare; primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel; 6 nopți cazare la hotel de 4* în Tiberias (2 nopți), în Bethlehem (2 nopți) și în Ierusalim (2 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel; 6 zile demi-pensiune (mic dejun și cină); taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum, Ierihon, Bethleem, Grădina Ghetzimani și taxi pentru Muntele Tabor); programe opționale; autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului; ghid evreu de naționalitate română în Israel; preot însoțitor pentru grup.

Prețul nu include:

Tips-uri (30 €) - (se achită în Israel); asigurarea medicală de sănătate; transportul la București.

Acte necesare

- Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării.

ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A VADULUI
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

CENTRUL DE PELERINAJE

Piata Avram Iancu, nr. 2, Cluj - Napoca (RO)

Tel./ Fax: 0264/431020 și 0723583822;

E-mail: moldovandumitru@yahoo.com; pelerinaje@mitropolia-clujului.ro

ÎPS ARHIEPISCOPUL ȘI MITROPOLITUL ANDREI

Sâmbătă, 1 octombrie: alături de Emil Boc, Primul Ministru al României și de reprezentanții autorităților locale, participă la inaugurarea Stadionului Cluj Arena. În biserica Sfânta Treime din Cluj-Napoca, săvârșește Taina Cununii pentru Vasile Marius și Maria Carmen Botiș. La reședință îl primește pe Mihai Măniuțiu, directorul Teatrului Național din Cluj-Napoca. În biserica Sfânta Treime din Cluj-Napoca, săvârșește Taina Botezului pentru Mihai Rareș Bogdan, fiul jurnalistului clujean Rareș Bogdan.

Duminică, 2 octombrie: târnoșește biserica „Înălțarea Domnului” din Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; din încredințarea PF Patriarh Daniel, acordă distincția „Crucea Patriarhală” pr. Ioan Turc, parohul bisericii; hirotonește preot pe diaconul Victor Radu Varga pentru parohia Agriș, protopopiatul Turda; hirotonește diacon pe Ioan Cristian Turc, pentru biserica „Sfântul Nicolae” din Bruxelles, Mitropolia Ortodoxă a Europei Occidentale și Meridionale; acordă distincția „Crucea Transilvană”, d-lui Ioan Hristea din Cluj-Napoca. În Catedrală, săvârșește slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Luni-Miercuri, 3-5 octombrie: vizitează Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul” din Essex, Anglia. Vizitează Universitatea din Cambridge și orașul Colchester.

Joi, 6 octombrie: în biserica mănăstirii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Essex, Anglia, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură.

Sâmbătă, 8 octombrie: resfințește biserica parohială din Mintiu Gherlii, protopopiatul Gherla, slujește sfânta liturghie și predică; hirotonește diacon pe tânărul Gheberta Marcel; hirotonește în treapta de iconom stavrofor pe pr. Vasile Mihașca, preotul paroh; acordă distincția „Crucea Transilvană”, d-lui Ing. Ioan Oltean, primarul comunei Mintiu Gherlii. În biserica parohială din Petrești, protopopiatul Gherla, săvârșește Taina Botezului pentru pruncul Ormenișan. În biserica „Sfântul Prooroc Ilie” din Cluj-Napoca, săvârșește Vecernia Mare și adresează un cuvânt participanților la întâlnirea națională a Oastei Domnului.

Duminică, 9 octombrie: în biserica din Șomcuta Mare, Maramureș, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură. În Catedrală, săvârșește slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Luni, 10 octombrie: conduce ședința Permanenței Consiliului eparhial. Vizitează locul viitoarei biserici care se va construi în cartierul clujean Câmpului.

Martți, 11 octombrie: prezidează conferința semestrială a preoților din protopopiatul Năsăud. În Aula „Nicolae Ivan” rostește un cuvânt la întâlnirea cu studenții Facultății de Teologie. La reședință îi primește pe fratele Roger, superiorul comunității de la Taizé și pe fratele James.

Miercuri, 12 octombrie: la Facultatea de Teologie predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă. La reședință îi primește pe Ing. Gheorghe Șurubaru, directorul CNCFR Cluj, Col. Dumitru Buda, șeful de stat major al Brigăzii 4 Logistică Dej, Ioan Sbârciu, Președintele UAD Cluj, Prof. univ. Dr. Sorin Apostu, primarul municipiului Cluj-Napoca, Florin Zaharescu, Directorul Radio Cluj. La reședință, primește delegația Asociației Unite pentru România (Vereinigte Aktion für Rumänien) din Berlin. În biserica „Sfântul Dimitrie cel Nou” din Cluj-Napoca, binecuvintează începutul lucrărilor de pictură.

Joi, 13 octombrie: prezidează conferința semestrială a preoților din protopopiatul Bistrița. Este însoțit de Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor. Vizitează șantierul Mănăstirii Strâmba.

Vineri, 14 octombrie (Sfânta Cuvioasă Paraschiva): la Catedrala Mitropolitană din Iași, slujește în sobor de arhieriei la Sfânta Liturghie, oficiată la praznicul Sfintei Cuvioase Paraschiva. În localitatea Costuleni din Iași, împreună cu Arhim. Dumitru Cobzaru rostește o rugăciune la mormântul lui Neculai Cobzaru. Rostește o ectenie și se reculege la mormintele părinților Ilie Cleopa și Paisie Olaru, din cimitirul Mănăstirii Sihăstria.

Sâmbătă, 15 octombrie: vizitează mănăstirile Neamțu și Toplița

Duminică, 16 octombrie: în Catedrală, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; hirotonește întru preot pe Arhid. Dr. Gavril Vârva, consilier economic pe seama parohiei „Înălțarea Sfintei Cruci” din Cluj-Napoca; hirotonește întru diacon pe tânărul Brian Bancoș; hirotonește în treapta de iconom stavrofor pe PC Pr. Gavril Vârva. Participă și rostește un cuvânt la agapa anuală a corului Catedralei mitropolitane. În Catedrală, săvârșește slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Luni, 17 octombrie: conduce ședința Permanenței consiliului eparhial. În Aula „Nicolae Ivan” a Facultății de Teologie din Cluj, rostește un cuvânt la etapa mitropolitană a concursului național „Tineri, lăudați pe Domnul!” și înmânează premii formației corale câștigătoare.

Martți, 18 octombrie (Sfântul Evanghelist Luca): în biserica Mănăstirii Dobric, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură la hramul mănăstirii; hirotonește diacon pe tânărul Anchidim Fetinca. Prezidează conferința semestrială a preoților din protopopiatul Beclean. Este însoțit de Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial. Vizitează Spitalul din Beclean și analizează împreună cu conducerea instituției posibilitatea amenajării unei capele.

Miercuri, 19 octombrie: prezidează comisia de examinare pentru ocuparea posturilor de preot slujitor la parohia Florești și de preot paroh la parohia Manic. La reședință îl primește pe dl. Sorin Apostu, primarul Municipiului Cluj-Napoca. La Turda o vizitează pe venerabila preoteasă Maria Lupu.

Joi, 20 octombrie: prezidează conferința semestrială a preoților din protopopiatul Dej. Este însoțit de Arhim. Dumitru Cobzaru.

Vineri, 21 octombrie: în biserica Mănăstirii Piatra Fântânele, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; hirotonește preot pe diaconul Anchidim Fetinca, pe seama parohiei Sic, protopopiatul Gherla; hirotonește întru diacon pe tânărul Vasile Filipaș. Prezidează sinaxa anuală a stareților, starețelor și duhovnicilor din mănăstirile de maici din Arhiepiscopie. La reședință, o primește pe D-na Oana Badea, secretar de stat în Ministerul Educației și Cercetării.

Sâmbătă, 22 octombrie: sfințește biserica „Acoperământul Maicii Domnului” din parohia Manic, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; hirotonește întru preot pe diaconul Vasile Filipaș pe seama parohiei Manic; hirotonește diacon pe tânărul Nicolae Marian Văcariu; hirotonește în treapta de iconom stavrofor pe pr. Oliver Cristian Teuțișan, fostul preot paroh de la Manic. În Cluj-Napoca, se întâlnește cu foștii colegi de la Facultatea de Construcții din București.

Duminică, 23 octombrie: târnoșește biserica „Sfântul Mucenic Gheorghe” din Câmpia Turzii, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; hirotonește preot pe diaconul Nicolae Marian Văcariu pentru parohia Nadășu, protopopiatul Huedin; hirotonește în treapta de iconom stavrofor pe pr. Ioan Morar, parohul bisericii; acordă distincția „Crucea Transilvană” d-lui Ioan Vasinca, primarul municipiului Câmpia Turzii, d-lui Ioan Baci, viceprimarul municipiului Câmpia Turzii; d-lui Andrei Server Mureșan, Bordea Marius, Hanga Radu și Moldovan Ioan. În Catedrală, săvârșește slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Luni, 24 octombrie: în sobor de arhieriei, în frunte cu PF Patriarh Daniel, participă la procesiunea religioasă „Calea Sfinților” și la inaugurarea bisericii din perimetrul șantierului Catedralei Mântuirii Neamului din București. La reședința Patriarhală din București, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod. În deschiderea sesiunii în plen, rostește meditația cu titlul „Grija Episcopului pentru tineret”.

Martți, 25 octombrie: la reședința Patriarhală din București, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod.

Miercuri, 26 octombrie (Sfântul Mare Mucenic Dimitrie): în biserica parohială „Sfântul Dumitru”, din Florești, protopopiatul Cluj I, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; hirotonește preot pe diaconul Brian Bancoș pe seama parohiei Boju, protopopiatul Cluj I.

Joi, 27 octombrie (Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou): pe esplanada din fața Catedralei Patriarhale din București, slujește Sfânta Liturghie, în sobor de arhieriei, în frunte cu Sanctitatea Sa Teodor al II-lea, Patriarhul Alexandriei și al Întregii Africi și PF Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. În Aula „Teotist Patriarhal” a Palatului Patriarhal din București participă la faza națională a concursului „Tineri, lăudați pe Domnul!”.

Vineri, 28 octombrie: în Aula „Teotist Patriarhal” a Palatului Patriarhal din București participă la ședința festivă a Sfântului Sinod dedicată anului omagial Sfântului Botez și al Sfintei Cununii.

Sâmbătă, 29 octombrie: în Catedrala Mitropolitană din Sibiu, slujește Sfânta Liturghie în sobor de arhieriei, în frunte cu Sanctitatea Sa Teodor al II, Patriarhul Alexandriei și al Întregii Africi și PF Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, prilejuită de proclamarea oficială a canonizării Sfântului Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei. În fața Catedralei Reîntregirii din Alba Iulia, întâmpină delegația oficială a Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Alexandriei și a Bisericii Greciei.

Duminică, 30 octombrie: în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, slujește Sfânta Liturghie în sobor de arhieriei, în frunte cu Sanctitatea Sa Teodor al II, Patriarhul Alexandriei și al Întregii Africi și PF Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, prilejuită de proclamarea oficială a canonizării Sfântului Simion Ștefan, Mitropolitul Transilvaniei.

Luni, 31 octombrie: însoțește delegația oficială a Bisericii Ortodoxe Române și a Bisericii Alexandriei pe aeroportul militar din Luna. Conduce ședința Permanenței Consiliului eparhial. Vizitează șantierul Campusului universitar „Nicolae Ivan” din Cluj-Napoca.

PS EPISCOPUL VASILE SOMEȘANUL

Sâmbătă, 1 octombrie: slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului” de la Florești, prot. Cluj II și hirotonește întru diacon pe licențiatul în teologie Radu Varga. În biserica parohiei Rusu Bârgăului oficiază slujba Vecerniei și Te Deum cu ocazia sărbătoririi cântărețului bisericesc Constantin Parasca la împlinirea vârstei de 100 de ani.

Duminică, 2 octombrie: slujește Sfânta Liturghie și resfințirea bisericii din Ghirolt, prot. Gherla. Preotul paroh Radu Gavrea este hirotoneșit „Iconom Stavrofor”. Oficiază Vecernia în biserica din Culeș, prot. Gherla și parastasul pentru vrednicul de pomenire Ieromonahul Gavril Miholca, fost paroh.

Luni, 3 octombrie: slujește Sfânta Liturghie și Te Deum în Catedrala Mitropolitană cu ocazia deschiderii anului aniversar. Rostește o rugăciune și binecuvintează deschiderea anului universitar pentru studenții Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor în sala Auditorium Maximum a Casei Universitarilor din Cluj-Napoca.

Martți, 4 octombrie: asistă la slujba Te Deumului în Catedrala din Turda și prezidează Conferința preoților din Protopopiatul Turda. Oficiază Sfântul Maslu în Capela Spitalului de Oncologie din Cluj-Napoca.

Miercuri, 5 octombrie: oficiază Sfântul Maslu în biserica Mănăstirii „Mihai Vodă” din Turda.

Joi, 6 octombrie: asistă la Te Deum și prezidează Conferința preoților din Protopopiatul Huedin.

Sâmbătă, 8 octombrie: slujește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii Nicula și oficiază slujba botezului pentru pruncul Marian Ioan Andrei.

Duminică, 9 octombrie: slujește Sfânta Liturghie în parohia Dumbrăvița, prot. Beclean, hirotonește întru „Iconom” pe preotul paroh Nicu Claudiu Herineanu și oficiază slujba sfeștaniei casei parohiale nou zidite. Oficiază slujba Vecerniei și binecuvântarea altarului bisericii din Vălișoara, prot. Cluj I. Hirotonește întru „Sachelar” pe preotul paroh Mihai Paul Ranta.

Luni, 10 octombrie: însoțește pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei pe șantierele din Mănăstir (parohia „Sfinții Brâncoveni”) și Cluj-Napoca (Facultatea de Teologie de pe str. Coastei).

Martți, 11 octombrie: slujește Parastasul la Cimitirul Eroilor din Cluj-Napoca la pomenirea Eroilor căzuți pentru eliberarea Clujului. Oficiază în sobor de preoți în biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Cluj-Napoca slujba înmormântării Prof. Univ. Dr. Nicolae Jurcău.

Joi, 13 octombrie: oficiază în sobor de preoți în biserica din Beclean slujba prohodului venerabilei preotese Felicia Giurgiuca.

Vineri, 14 octombrie: oficiază Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii „Cuvioasa Paraschiva” de la Râșca Transilvană, prot. Huedin și hirotonește întru diacon pe monahul Teofan. Oficiază Sfântul Maslu în parohia Mogoșeni, prot. Năsăud.

Duminică, 16 octombrie: slujește Sfânta Liturghie și sfințirea bisericii din Apatiu, prot. Beclean și hirotonește întru „Iconom” pe preotul paroh Ovidiu Borodi. În biserica din Ciceu Poieni oficiază slujba botezului pruncului Tudor Daniel.

Miercuri, 19 octombrie: oficiază Sfântul Maslu în biserica „Sfântul Dimitrie Basarabov” din Cluj-Napoca.

Joi, 20 octombrie: însoțește pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei la Conferința preoților din Protopopiatul Dej.

Vineri, 21 octombrie: în biserica Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” – Piatra Fântânele, asistă la Sfânta Liturghie și participă la Sinaxa monahilor mănăstirilor din Eparhie.

Sâmbătă, 22 octombrie: în biserica Mănăstirii Nera – Caransebeș în sobor de preoți, oficiază slujba botezului pruncului Nicolae Moanea.

Week-End la Viena: Tradiționalul Târg de Crăciun - 1 - 4 decembrie 2011

ZIUA I: Cluj Napoca - Oradea - Budapesta - Viena;

ZIUA II: Viena; Tur de oraș, după care se vizitează: Palatul Hofburg, Biserica Votivă, Piața Maria Thereza, Opera de Stat și Muzeul Sisi. Pietonal se vizitează Rathaus, Burgtheater, Parlamentul, Catedrala Sf. Ștefan și Coloana Ciomei. Seara - program liber;

ZIUA III: Mic dejun; Vizită la Palatul Imperial de vară Schonbrun, grădinile Schonbrun. După-amiaza, timp liber în oraș la targul de Crăciun și în parcul de distracții Prater;

ZIUA IV: Mic dejun; Sf. Liturghie; Plecare spre Cluj-Napoca (13,00) Sosire la Cluj-Napoca.

Preț: 150 Euro*

Servicii incluse: transport cu autocar clasificat 3*, 2 nopți cazare, mic dejun și cină, ghid și însoțitor de grup. **Nu sunt incluse în preț:** asigurare medicală, intrări la obiective turistice (aprox. 40 euro). **Acte necesare:** pașaport/ carte de identitate și asigurare medicală.

Preț valabil pentru grup de minim 35 de persoane

ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A VADULUI
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

CENTRUL DE PELERINAJE

Piața Avram Iancu, nr. 2, Cluj - Napoca (RO)

Tel./ Fax: 0264/431020 și 0723583822;

E-mail: moldovandumitru@yahoo.com; pelerinaje@mitropolia-clujului.ro

Adunarea anuală a Oastei Domnului la Cluj-Napoca

Într-o primă dată în calitate de Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a participat sâmbătă, 8 octombrie, la adunarea anuală a Asociației „Oastea Domnului” filiala Cluj-Napoca. Astfel de întâlniri sunt misionare, fiind deschise tinerilor pentru o apropiere a lor de biserică, dincolo de participarea la slujbe. Programul a început la ora 18.00, în biserică „Sfântul Ilie Tesviteanul”, cu slujba Vecerniei, oficiată de Părintele Mitropolit Andrei, care le-a adresat apoi tinerilor participanți câteva sfaturi pe care să le urmeze în cursul vieții lor duhovnicești. Au fost intonate cântări, s-au recitat poezii, iar unii și-au împărtășit experiența lor duhovnicească, pentru a-i stimula și pe cei aflați la început de drum.

Despre tradiția organizării acestor reuniuni ne-a vorbit pr. Claudiu Melean, preotul misionar al Asociației Oastea Domnului Cluj-Napoca: „Credem din toată inima că aceste întâlniri pot să îi stimuleze pe tineri la o viață duhovnicească mai aprinsă. Oastea Domnului organizează câte o întâlnire zonală în fiecare an și, de obicei, în preajma începutului lui octombrie, când vin și studenții din vacanță, se organizează la Cluj, după ce în prealabil în comunitățile Oastei Domnului s-au organizat înainte astfel de adunări, urmând ca apoi să se întâlnească la un nivel mai mare”.

Adunarea Oastei Domnului a continuat duminică dimineața, cu săvârșirea Sfintei Liturghii, iar de la ora 14.00 tinerii s-au reunit din nou la biserică „Sfântul Ilie Tesviteanul”, pentru a continua discuțiile pe teme duhovnicești.

*Biroul de presă

RADIO RENĂȘTEREA

CLUJ - 91 MHz / FM

BISTRIȚA - 102 MHz / FM

Grila de programe

Ora	LUNI	MARȚI	MIERCURI	JOI	VINERI	SĂMBĂȚĂ	DUMINICĂ	
06.00	Rugăciunile dimineții							
06.20	Ceasurile Dimineții 07.00 Radiojurnal							
08.00	Știri		SFANTA LITURGHIE*	Știri	SFANTA LITURGHIE*	Știri	Evanghelie și Liturghie	
08.05	Predici	Secole creștine (r)		Cuvântul Ierarhului (r)		Merinde pentru suflet (r)	Cântări bisericești	Acatistul Mântuitorului*
08.35	Cântări bisericești			Cântări bisericești		Ghidul creștinului		
08.50	Ghidul creștinului			Ghidul creștinului		Știri	În Lumina Taborului (r)	Agenda Ierarhilor Avanpremiera RR
09.00	Știri			În umbra Legii (r)				
09.05	Liturghie și icoană (r)	Etică și societate (r)		Evanghelia zilei				
09.35	Psalmi							
10.00	Știri							
10.05	Sfinții Părinți, contemporanii noștri							
10.30	Caleidoscop cultural							
12.00	Știri							
12.05	Experiențe pastorale (r)	Amintiri din vatra satului (r)	Ortodoxia în lume (r)	Orizont social (r)	Dialoguri (r)	Mărturii din viața monahală (r)	SFANTA LITURGHIE*	
12.45	Moment muzical							
13.00	Radiojurnal							
13.10	Post Meridian Magazin Știri 14.00 și 15.00							
16.00	Știri							
16.05	Dăruind vei dobândi	Pururi tânăr	A doua șansă	Universitaria	Medicina azi	Apa cea vie a Ortodoxiei	Catebism (r)	
16.35	Cuvântul Vieții							
17.00	Radiojurnal							
17.20	Cultura în actualitate	Ortodoxia în lume	Orizont social	Dialoguri	Mărturii din viața monahală	Byzantion	Cuvântul Vieții	
18.00	VECERNIA*							
18.45	Cântări bisericești		Acatistul Mântuitorului*	Seară duhovnicească*	Acatistul Maicii Domnului*	PRIVEGHERE*	VECERNIA* Paraclisul Maicii Domnului Program catehetic	
19.00	Din Viață și din Dub (r)	Medicina azi (r)						
19.30	Arhiva de folclor							
20.00	Știri							
20.05	Secole creștine	Ca toți să fie una	Cuvântul Ierarhului	Merinde pentru suflet	Din Viață și din Duh	Amintiri din vatra satului		
20.35	Păhărelul cu nectar							
21.00	Etică și Societate	În umbra Legii	În Lumina Taborului	Dogmele Dreptei Credințe	Liturghie și icoană	Catehism	Experiențe pastorale	
21.30	Agenda culturală							
21.45	Armonii de seară							
22.00	Radiojurnal							
22.15	Sfinții Părinți, contemporanii noștri (r)							
22.40	Rugăciunile de seară							
23.00	Clasica							
00.00	Radiojurnal (r)							
00.15	Clasica							
01.15	Cultura în actualitate (r)	Ortodoxia în lume (r)	Orizont social (r)	Dialoguri (r)	Mărturii din viața monahală (r)	Byzantion (r)	Cuvântul Vieții (r)	
02.00	Clasica							
03.00	Secole creștine (r)	Ca toți să fie una (r)	Cuvântul Ierarhului (r)	Merinde pentru suflet (r)	Din Viață și din Dub (r)	Apa cea vie a Ortodoxiei (r)	Amintiri din vatra satului (r)	
03.30	Clasica							
04.30	Etică și Societate (r)	În umbra Legii (r)	În Lumina Taborului (r)	Dogmele Dreptei Credințe (r)	Liturghie și icoană (r)	Catebism (r)	Experiențe pastorale (r)	
05.00	Clasica							
05.30	Clasica							

* în direct din Catedrala Mitropolitană

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Ștefan Iloaie, Pr. Prof. dr. Ioan Chirilă,
Pr. Bogdan Ivanov, Pr. Cristian Sonea, Lect. dr. Radu Preda

Director:
Pr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENĂȘTEREA)

ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Delia-Maria Kerekes

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Pr. Ioan Bizău, Elena Chirceș, Arhim. Andrei Coroian,
Doina Curticăpeanu, Pr. Ioan Ică sn., Cezar Login,
Pr. Grigore Dinu Moș, Marcel Munteanu, Aurel Sasu,
Paul Siladi, Protos. Simeon Pinte, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Să fim deci veseli

Bucuria este tămăduitoare. Trebuie căutată, trebuie înțeleasă nu în primul rând ca o stare de bine, ci ca o stare vitală dată omului încă de la începuturi. De fapt, aceasta este condiția esențială oricărui creștin. Aici e tot miezul dulce al creștinismului: de când Hristos a înviat, omul nu poate fi decât bucuros, căci a primit garanția vieții veșnice, promisiunea sigură a mântuirii.

Bucuria creștină nu este nici pe departe o stare impusă, însă ori trăită inconștient, gregar. Este un mod de a fi complet responsabil, plin de trezvie și râvnă, plin de discernământul credinței că Hristos este de față aici și acum, în toată vremea! Chiar și în vacanță. Îți faci bagajul și cu drag așezi acolo cartea de rugăciuni și iconița preferată, cu siguranță vei ști să găsești biserică aceea frumoasă unde vei merge duminică la liturghie, și cu siguranță te vei bucura dacă, intrând într-o mănăstire nouă, vei recunoaște icoane identice cu cele din biserică la care ai mers tot anul universitar. Ascoriștii nu au mai fost nevoiți să le recunoască, fiindcă și le-au dus cu ei și în tabără. Și după ce au fost cu Hristos în vacanță, acum sunt din nou activi și pun la cale atelierele și muncesc și învață și mențin vie bucuria creștină. El, ASCOR-ul însuși, este astfel viu. Să fim deci veseli ca să fim!

Gabriela Bulgaru

Bucuria dăruirii – culmea nobleței în creștinism

Be poate fi mai frumos decât două suflete care se bucură de întâlnirea unuia cu celălalt? Ce poate fi mai sublim decât actul dăruirii totale a bucuriei neîncetate de către un suflet pentru binele celuilalt? În creștinism întrebările capătă răspuns în noțiunile cel mai des folosite de către căutătorii de Dumnezeu, acelea cărora li se spune iubire și jertfă. Minunat e să fii scaldat necondiționat în avalanșa nestăvilită de iubire venită din partea unor oameni a căror meserie mai este, pe lângă altele pe care le au, de a face o ființă împlinită și bucuroasă la conștientizarea faptului că este mult iubită.

Sunt doar câteva lucruri ce pot fi spuse despre niște oameni cu suflet mare. Sunt lucrători ai poruncilor lui Dumnezeu pe tărâmurile elene, care de câțiva ani încoace odihnesc sufletele tinerilor de la ASCOR Cluj, dar și de pe alte meleaguri ancorate în credința ortodoxă. O fac nu din obligație, nici din dorința de a se simți ei înșiși împliniți prin asemenea gesturi, ci cu adevărat din exhaustiva lor pornire de a se întâlni întru Hristos prin exprimarea bucuriei și a dăruirii de sine până la uitarea totală a propriului eu.

Tinerii din ASCOR, îmbrăcați în straie populare, pe meleaguri elene alături de comunitatea formată de Părintele Marcu Manolis

Bucuria – calitatea supremă a ucenicilor Părintelui Marcu Manolis

Primul lucru pe care îl înveți de la ucenicii Părintelui Marcu Manolis (căci bineprimitoria comunitate de greci, aidoma unor ascoriști cu tâmpilele încărunțite, s-a închegat în jurul marelui duhovnic al Atenei, cel care a revigorat viața duhovnicească a Acropolei prin intensă-i activitate și dăruire) este bucuria. Or, bucuria, ca sentiment și stare sufletească, este definitorie pentru creștini. În bucurie totul este ușor și odihnitor. În bucurie greutățile sunt înțelese ca o îngăduință sau ca o treaptă care trebuie

să fie depășită pentru întărire și sporire, în veselia sufletului e posibilă mulțumirea pentru tot ce se întâmplă în viață, în bucurie se regăsesc și se sprijină frații mult mai ușor. „Bucură-te!” citim în acatiste, „Bucură-te!” a fost îndemnul continuu al gazdelor din Grecia pentru tinerii din ASCOR care, la începutul unei toamne generoase cu zile frumoase și soare din plin, au poposit pe meleagurile Eladei timp de zece zile pentru a se închina la Sfinți și a participa la un ospăț duhovnicesc de neuitat.

Într-o asemenea atmosferă zilele au trecut pe neobservate. Fiecare clipă în sânul familiei ateniene părea a fi dedicată musafirilor din țara-soră întru credință, tinerilor care au absorbit cu nesăț binecuvântările și mângâierile Sfinților la ale căror moaște s-au închinat, fiind călăuziți către locurile sfințite de bunele „mame” din Grecia. Căci așa le plăcea să li se spună, folosind apelativul matern, cel care explică jertfa necondiționată și dăruirea perpetuă. Desigur, termenul îi include și pe domnii greci care, manifestându-și afecțiunea mai mult prin greu îndatoririlor pe care au trebuit să-l poarte și prin buna organizare a tuturor detaliilor „tehnice”, au avut o ținută mai sobră, emoțiile fiind exprimate printr-o călduroasă strângere de mână, un zâmbet prietenesc sincer sau prin deschiderea sufletului și relatarea propriilor povești de viață.

Istorie de viață, mărturii, incursiuni istorice și multe daruri în drum spre Sfinții greci

Așa am aflat rolul crucial pe care l-a avut Părintele Marcu Manolis în viața domnului Elias, cel care ne-a mărturisit cu lacrimi în ochi că ne ferește pentru tinerețea noastră îndreptată spre Hristos. Cu regretul că viața i s-a schimbat radical doar pe la patruzeci de ani, domnul Elias a spus că a ajuns pe calea care duce spre Mântuitorul datorită Părintelui Marcu Manolis, pe care nu l-a mai părăsit niciodată timp de douăzeci de ani, până la adormirea Sfinției sale. Multe lucruri minunate i s-au întâmplat cât timp i-a fost alături, mulți oameni schimbați din temelie a văzut. A fost unul dintre miile de bărbați care la înmormântarea Părintelui Marcu a plâns în hohote, moment emoționant povestit de doamna Cristina, una dintre excepționalele gazde stabilite în Grecia încă din copilărie, dar care are obârșii românești, mereu cu un dor de nemăsurat de România și de suflul românesc.

Povestea de viață a domnului Elias a căpătat contur în drum spre Sfântul Ioan Rusul. Traseul a fost unul bogat în de toate: emoția așteptării întâlnirii cu Sfântul prieten al tinerilor și grabnicul ajutor al familiilor care nu pot avea prunci; entuziasmul descoperirii unei țări care, pe de o parte, te afundă în albastrul mării ce se întinde de la un capăt la altul, iar pe de altă parte te înalță cu munții stâncoși, parcă ocrotitori în stoica lor ședere de strajă; admirația față de poporul elen pentru dârzenia și patriotismul de care au dat dovadă pe parcursul istoriei și care nu scade în intensitate până în prezent.

Doamna Leludia, „mama” pelerinilor români – model de jertfă pentru aproapele, vulcan de energie și bucurie

În acest sens, doamna Leludia este un bun exemplu al întru-chipării grecului patriot, demn și luptător pentru cauza istorică, pentru libertate, demnitate și credință. Asemenea unui vulcan, mereu activă, doamna Leludia a reușit timp de zece zile, fără pauză și fără menajamente față de sine, dar cu multă delicatețe și atenție față de tineri, să țină un ritm alert în a povesti, în a descoperi locuri extraordinare, în a negocia intrări acolo unde era cu neputință de intrat, în a transmite mesajul că „dăruind vei dobândi” bucurii neasemănate! Puțini au știut că în spatele acestei neostoite și nelimitate bucurii exista și o imensă durere sufletească pentru cei dragi: sora doamnei Leludia - bolnavă de cancer, iar unicul fiu, la vârsta căutărilor fiind, deocamdată are o traiectorie paralelă cu drumul ce duce spre Dumnezeu. Cu toate acestea, de la o zi la alta, chipul doamnei era din ce în ce mai luminos, iar dorința-i de a ne surprinde - necurmată. Am rămas coplesii atunci când, revenind în Atena de la Patras, unde ne-am închinat la capul Sfântului Apostol Andrei, trecând prin Corint, doamna Leludia (numele căreia înseamnă floare) a oprit autocarul și a cules flori de bumbac pentru „fiicele” sale. Gest de o finețe rară, asemenea gingașelor flori primite în dar. La despărțire a

ținut morțiș să ne cânte imnul Greciei, rugându-ne să îi răspundem cu aceeași tonalitate patriotică, fredonând imnul României. Momentul a fost unul deosebit. Doar lacrimile din ochii tuturor vedeau bucuria întâlnirii în Duh și recunoștința pentru dragostea doamnei Leludia dăruită celor care i-au mulțumit că timp de zece zile le-a fost sprijin și „mamă”, făcând posibilă realizarea pelerinajului și închinarea la moaștele Sfântului Nectarie, ale Sfântului Efreem cel Nou, ale Sfântului Patapie și ale Sfintei Ipomoni (Sfânta Răbdare), la Sfântul Cuvios David, la Sfântul Apostol Andrei din Patras, la Sfântul Ioan Rusul, la Sfântul Luca al Eladei și la inima Sfântului Luca al Crimeei, precum și întâlnirea cu Părintele Porfirei și Părintele Paisie Aghioritul. Cu adevărat, cuvintele nu pot cuprinde trăiri și emoții, bucurii și exaltări, uimiri și mulțumiri pentru mulțimea de daruri primite de la Sfinții din Grecia și de la comunitatea formată de Părintele Marcu Manolis.

Finețea duhului – surorile gazde, Ana și Maria, nucleul comunității elene care desfășoară an de an întâlniri între grupuri din diferite țări ortodoxe

Bucuria a cunoscut forme diverse. De la bucuria vulcanică la una tihnită și modestă, dar de un calibru la fel de înalt. Surorile Părintelui Marcu Manolis, Ana și Maria, urmând exemplul fratelui lor, mult îndrăgितului duhovnic din Atena, desfășoară permanent acțiuni de filantropie în care se implică total. Casa, masa și dragostea pentru semenii sunt dăruite grupurilor de pelerini care poposesc în Atena. Un val de blândețe, delicatețe și atenție pentru orice nevoie pogoară peste fiecare om care pășeste pragul „casei dragostei”. Involutar apare întrebarea: „Cine suntem ca să merităm atâta dragoste și atenție?”. Pentru surorile Părintelui Manolis răspunsul este firesc: „Dar vă iubim atât de mult...”. Sinceritatea cu care transmit mesajul, dar mai ales faptele adevărate că din inima lor izvorăsc doar iubire și dorința de a odihni aproapele. Dimineața devreme și seara târziu, cele două doamne au fost mereu gata să stea la dispoziția oaspeților. Prin asemenea oameni transpare minunat lucrarea lui Dumnezeu. Noblețea și modestia sunt direct proporționale cu importanța pe care o acordă celor care poposesc în casa lor. Sufletul cunoaște libertatea și bucuria nețărâmură de a petrece între frați și de a-L slăvi pe Dumnezeu pentru toate!

Binecuvântări și întâlniri în duh alături de Părintii Daniel și Eftimie

Binecuvântări nenumărate au plouat peste pelerinii clujeni. Doi au fost Părinții care s-au îngrijit de Liturghiile zilnice, de vorbele de duh și de starea duhovnicească scufundată în har a grupului călător: românul Părinte Daniel (rămas în Atena datorită marelui duhovnic, Marcu Manolis) și grecul Părinte Eftimie (actualul preot al comunității ateniene închegate de regretatul povățuitor). Deosebite au fost întâlnirile în cuget, în trăire și în credință la care erau prezenți ambii slujitori ai lui Dumnezeu. Schimb de cântece populare, fredonări de imnuri bisericesti sau axioane în stiluri diferite – mai psaltic sau mai polifonic - în română sau în greacă, toate s-au împletit armonios la aceeași masă a desfătării întru credința ortodoxă.

Mulți au fost osârduitorii care au vegheat și s-au ostenit ca șederea tinerilor în Grecia să fie ancorată în copilărie, unde bucuria este continuă, iar grijile plasate în subsidiar. O parte dintre ei, fiind foarte discreți, de un rafinament duhovnicesc rar întâlnit și de o tandrețe aparte, au preferat să se dăruiască oaspeților cu plenitudinea ființei lor printr-o manieră mai degrabă smerită, dar cu o implicare absolută. Astfel, aidoma unor îngeri păzitori, mereu prezenți, dar nevăzuți, doamnele Xenia, Elefteria, Aristeia și tot noianul de suflete din comunitatea Părintelui Marcu Manolis s-au îngrijit ca masa să fie doldora de bunătați care mai de care, ca somnul să fie tihnit, iar călătoriile line și pline de folos, mijlocind ca întâlnirea cu îndrăgiții Sfinți să fie memorată pentru multe zile sau poate chiar pentru o viață.

Atât cei modești, cât și cei vulcanici – minunații greci – ne-au oferit iubire și bucurie nețărâmurite. Mai presus de toate, ne-au făcut să înțelegem că doar în bucurie sufletul poate dăinui.

Tatiana Onilov

